

המוסד לביטוח לאומי
האגף למחקר ותכנון

שינויים במערכת
דמי הביטוח הלאומי

מאת

יוסי סויל

טיוטה להערות

ירושלים, נובמבר 1974, כסלו תשל"ה

מחקר מס' 6

פרסומי האגף למחקר ותכנון

שנתון סטטיסטי	—	1971/72 (האחרון שחופיע 1968/69).
רבעון סטטיסטי	—	החל להופיע בשנת 1971 ¹

סקרים

מס' 1	—	"נתוח דחיות של תביעות לקצבת זקנה ושאיירים לפי סיבות לשנים 1969/70" מאת: שלמה כהן, 1971 (אזל).
מס' 2	—	"העדרות נשים מעבודה כתוצאה מסיבוכים בהריון (מאי-יוני 1971)" מאת: תמר בן-יוסף, 1971.
מס' 3	—	"המבוטחים הלא-שכירים, עיבודים סטטיסטיים ממשלוח פנקסי מקדמות לשנת 1971/72" מאת: ראובן שטיינר ונילי הלפרין, 1971 (אזל).
מס' 4	—	"החוב, הפוטנציאל ועומק הפיגור, בגבייה ממעבידים ליום 31.3.71" מאת: ראובן שטיינר, 1971 (אזל).
מס' 5	—	"מקבלי קצבאות זקנה, שאירים ומשפחות מרובות ילדים לפי יישוב, 1971" מאת: חנה ולדהורן, 1972 (אזל).
מס' 6	—	"יתומים בגיל בית ספר תיכון" מאת: שלמה כהן, 1972 (אזל).
מס' 7	—	"משפחות עם ילדים בישראל; 1970—1969" מאת: נירה שמאי וחנה ולדהורן, 1972 (אזל).
מס' 8	—	"שיקום נכים בשנים 1970—1968" מאת: אלחנן בלומנטל, 1972 (אזל).
מס' 9	—	"המבוטחים הלא-שכירים — 1970/71; 1971/72" מאת: ראובן שטיינר ונילי הלפרין, 1972.
מס' 10	—	"הגבייה ממעבידים — 1971/72" מאת: ראובן שטיינר, 1973.
מס' 11	—	"שרותי הביטוח הלאומי לבדואים בנגב" מאת: ראובן שטיינר ושלמה כהן, 1973.
מס' 12	—	"עולים חדשים מקבלי גמלאות זקנה 1972/73" מאת: שלמה כהן, 1974.
מס' 13	—	"מקבלי קצבת משפחה מרובת ילדים, לפי יישוב, 1973" מאת: חנה קרן יער (ולדהורן), 1974.
מס' 14	—	"שיקום נכים 1971-1972" מאת: אלחנן בלומנטל, 1974.

מחקרים

מס' 1	—	"סקלה אקוילנטית למבוגר סטנדרטי, ממצאים ישראליים", (באנגלית) מאת: יעקב חביב יוסי טויל, 1974.
מס' 2	—	"השפעת החוצאה העיבורית לשרותים סוציאליים על החלוקה מחדש של ההכנסות", מאת: מוריה אבנימלך, 1974.
מס' 3	—	"השפעת קצבאות ילדים על הילודה", (באנגלית) מאת: מרג'ורי הוניג, 1974.
מס' 4	—	"העוני בישראל לפני ואחרי התמיכות הממשלתיות" (באנגלית), מאת: יעקב חביב, 1974.
מס' 5	—	"דפוסי תזונה ויעילות בצריכת מזון בישראל", מאת: יוסי זמירי, 1974.
מס' 6	—	"שינויים במערכת דמי הביטוח הלאומי", מאת: יוסי טויל, 1974.

מפעלים מיוחדים

מס' 1	—	"הגראה לאמהות למשפחות מרובות ילדים", מאת: אלחנן בלומנטל, 1974.
-------	---	--

¹ בא במקומו של חירחון הסטטיסטי וכולל סדרות מאז הקמת המוסד.

המוסד לביטוח לאומי
האגף למחקר ותכנון

שינויים במערכת
דמי הביטוח הלאומי

מאת

יוסי טויל

טיוטה להערות

ירושלים, נובמבר 1974, כסלו תשל"ה

מחקר מס' 6

מאמר זה נכתב במסגרת עבודתי במחלקה למחקר בסיסי באגף
למחקר ותכנון במוסד לביטוח לאומי.

אני חב תודה למר מרדכי לקסר שערך את החישובים והטבלאות
והשתתף בנסוח הכתוב.

תודתי נתונה גם למנהלת המחלקה ד"ר מרגוֹרִי הוּנִיג על עזרתה
במחקר.

תודה מיוחדת נתונה למר רפאל רוטר המשנה למנכ"ל ומנהל
האגף למחקר ותכנון על הדרכתו והערותיו המועילות בביצוע
המחקר.

תוכן העינים

עמוד

7 - 8	מבוא
9-12	1. אופיה הרגסיבי של פונקצית דמי הביטוח הלאומי
13-15	2. רגישות מערכת דמי הביטוח לשינויים בשכר.
16-24	3. יחסי גומלין בין שעורי דמי הביטוח לבין התקבולים כתוצאה משינוי התקרה
25-29	4. השינוי בתקרת השכר ובשיעורי דמי הביטוח - אפריל 1974.
25	א. תיאור השינוי בפונקצית דמי הביטוח ובתקבולים.
26	ב. התחלקות נטל דמי הביטוח בין העובד והמעביד.
28	ג. התחלקות נטל דמי הביטוח בין ענפי המשק השונים.
30-31	5. בדיקת האלטרנטיבה של שמירת היחס בין התקרה לשכר הממוצע.
32-37	6. השפעת השינוי בתקרת השכר ובשיעורי דמי הביטוח על התחלקות ההכנסה.
32	א. השפעת השינוי בתקרה ובשעורים על התחלקות דמי הביטוח לפי עשירונים.
36	ב. השפעת השינוי בתקרה ובשיעורים על מדד אי-השוויון.
38	ס י כ ו ם:
	נספחים
41-43	נספח 1 א תיאור הנתונים והשיטה לחישוב פונקצית דמי הביטוח הלאומי.
	נספח 1 ב ההכנסות החייבות בתשלום דמי הביטוח וזרמי התקבולים בתקרות שכר שונות.
44	נספח 2 השפעת עליה בשכר שנתי על השעור השולי של דמי הבטוח וגמישותם בתקרות שכר שונות.
45	נספח 3 א הגידול בתקבולי דמי הביטוח בתקרות שכר שונות ובאלטרנטיבות שונות של שעורי דמי ביטוח.
46	נספח 3 ב אחוז הגידול בתקבולי דמי הבטוח בתקרות שכר שונות ובאלטרנטיבות שונות של שעורי דמי ביטוח.
47	נספח 3 ג הירידה בשעורי דמי הביטוח בתקרות שכר שונות ובאלטרנטיבות שונות של גידול תקבולי דמי הביטוח.
48	נספח 3 ד אחוז הירידה בשעורי דמי הביטוח בתקרות שכר שונות ובאלטרנטיבות שונות של גידול בתקבולי דמי הביטוח
49	

מ ב א

דמי הביטוח הלאומי הנגבים משכרו של ציבור העובדים במשק, משמשים למימון הוצאותיו של המוסד לביטוח לאומי על ענפיו השונים.

בנתוח של הזמן הארוך מהווים תשלומי דמי הביטוח מעין "פרמיה" המשולמת ע"י האוכלוסייה העובדת. פרמיה זו נועדה להבטיח את המשכיות הכנסתו של הפרט לאורך זמן, על ידי הסדר של ביטוח סוציאלי הבא לידי ביטוי בפעולות הענפים השונים של המוסד, כגון: גמלאות, אבטלה, נפגעי עבודה ועוד.

בנתוח של הזמן הקצר, ובהסתכלות על חתך רוחב של האוכלוסייה, מהווה פרמיה זו למעשה מעין מס על הכנסתו של הפרט. בנוסף למס ההכנסה, ובדומה לו, משפיע גם הסכום הנגבה כדמי ביטוח לאומי על התפלגותה מחדש של מערכת ההכנסות במשק. אולם, שיטת גביית דמי הביטוח הלאומי על שעוריו השונים לא רק שאינה פרוגרסיבית, אלא אף אינה יחסית למרות השעורים הקבועים של גובה דמי הביטוח, דבר הנובע מקיום תקרת שכר לצרכי גביית דמי הביטוח. קיומה של תקרת השכר מאפשרת לבעלי הכנסה גבוהה, להנות מקיומו של מכסימום שמעבר לו אין הכנסתם ניחנת למיסוי לגבי רוב ענפיו של הביטוח הלאומי.

במסגרת עבודה זו אין נגיעה כלל בצד הגמלאות אותן משלם הביטוח הלאומי לציבור בענפים השונים. הבדיקות השונות שנערכו במסגרת עבודה זו, והדיון בהם, מתרכז בצד תשלום דמי הביטוח בלבד. יש להדגיש, שתקרת השכר לצרכי גביית דמי ביטוח קיימת גם בצד הגמלאות, ולפיכך, ההכנסה העודפת מעל לתקרת השכר, אינה מוגנת ומובטחת גם בצד הגמלאות. בדיקה כללית של מערכת התקבולים והתשלומים כולה, לא הייתה מגלה את הרגרסיביות דלעיל.

השפעתם של דמי הביטוח אינה מבוטלת, שכן תקבולי דמי הביטוח הנגבים ע"י המוסד, מהווים סכום ניכר, שהגיע בקרב השכירים בשנת 1971/72 ל-85% לערך מגביית מס הכנסה בעד שכירים, ול-14% מסך כל השכר במשק.*

* "הגביה ממעבידים" סקר מס' 10/2/1971, המוסד לביטוח לאומי.

בשנת 1973/74 הגיעה הגבייה ממעבידים עבור שכירים לכ-2,000 מיליון ל"י בקירוב. כיום גובה המוסד לביטוח לאומי במוצע כ-18% מהשכר במשק.

משנת 1970, בה נקבעה תקרת השכר לצרכי גביית דמי הביטוח ל-1,500 ל"י לחודש, חל קפאון בשינוי מכסימום זה ואף קפאון מה בשעורי דמי הביטוח, שנמשך עד לחודש אפריל 1974, בו חלו שינויים בתקרת השכר לצרכי גביית דמי הביטוח ובשעוריו.

חלקו הראשון של המאמר דן באופי הרגסיבי המתואר לעיל של מערכת תשלומי דמי הביטוח הלאומי, ובהשפעה של שינויים בתקרת השכר על מערכת זו. בחלק זה נבדקות גם האפשרויות השונות למדידת רגסיביות זו בעזרת השעור השולי של דמי הביטוח וגמישותם. המשק הישראלי נתון בעליית שכר מתמדת. לעליית השכר השפעה ניכרת על האופי הרגסיבי של המערכת, השפעה המבוטאת בעזרת מדדי רגסיביות שונים הנבדקים להלן.

בהמשך המאמר נרקמה מערכת של יחסי גומלין המתהווה בין שעורי דמי הביטוח לבין תקבולי דמי ביטוח. אלו כתוצאה משינוי התקרה.

נבדקות האלטרנטיבות השונות של הורדת השעורים בתקרות שכר שונות תוך שמירה על רמה ניאותה של גידול בתקבולים. נבנתה מערכת שלמה של עקומות שוות תקבולי דמי ביטוח המצביעה על אלטרנטיבות שונות אלו.

בחלקו האחרון של המאמר נדון בדוגמא ספציפית של שינוי במערכת דמי הביטוח הלאומי. זאת על סמך השינויים שנערכו במערכת זו באפריל 1974, כאשר הועלתה תקרת השכר לצרכי גביית דמי הביטוח הלאומי והורדו שיעורי דמי הביטוח. בעזרת דוגמא זו נבחון גם את השפעת השינויים שנערכו על הפחתת הרגסיביות בהתחלקות ההכנסה במשק, על התחלקות נטל דמי הביטוח בין העובד למעביד, ועל התחלקות נטל זה בין ענפי המשק השונים.

כפי המוסבר בנספח 1א', המאמר עוסק באוכלוסית השכירים בלבד. נתוני ההכנסות לאוכלוסיה זו נלקחו מתוך סקר "הכנסות משפחות שכירים 1971" שנערך על ידי ל.מ.ס. עדכון לשנת 1974 נקבע על ידי התאמת שעורי גידול בשכר משנת 1971 לשנת 1974. הנתונים השונים על שעורי דמי הביטוח הלאומי נלקחו מתוך החוק עצמו.

1. אופיה הרגסיבי של פונקציה דמי הביטוח הלאומי

כידוע, גובה המוסד לביטוח לאומי, שער דמי ביטוח מסויים קבוע משכרם של העובדים במשק. שער זה הינו סכום השעורים לענפי הביטוח השונים הנכללים במסגרת של הביטוח הלאומי. לגבי רוב ענפי הביטוח קיימת תקרת שכר שההכנסות מעבר לה אינן חייבות בתשלום דמי ביטוח. לעומת זאת לגבי ענף קצבות ילדי עובדים ולגבי גביית המס המקביל אין התחשבות בתקרת שכר זו, כל ההכנסה חייבת בתשלום דמי ביטוח לענפים אלו. יחד עם זאת מתחלקים דמי הביטוח בין המעביד והעובד. המעביד רשאי לנכות שער מסוים משכרו של העובד לתשלום דמי הביטוח. שער זה הינו שוב סכום השעורים בענפי הביטוח השונים אותם רשאי המעביד לנכות על חשבון העובד. יצויין ששעורי דמי הביטוח בענפים בהם אין קיימת תקרת שכר לצרכי הגבייה, חלים על המעביד בלבד.

אי לכך ניתן לתאר את פונקציה דמי הביטוח הלאומי כמפורט להלן, כאשר המשתנים השונים הינם:

$$I_1 = \text{שכר החייב בדמי ביטוח ללא הגבלת תקרה.}$$

$$I_2 = \text{שכר החייב בדמי ביטוח עם הגבלת תקרה.}$$

$$r_1 = \text{שער דמי הביטוח המוטל על } I_1 \text{ (לענף ילדי עובדים ולמס מקביל).}$$

$$r_2 = \text{שער דמי הביטוח המוטל על } I_2$$

$$r_2^m = \text{שער דמי הביטוח המוטל על } I_2 \text{ - חלק המעביד.}$$

$$r_2^0 = \text{שער דמי הביטוח המוטל על } I_2 \text{ - חלק העובד.}$$

$$K = \text{סך תקבולי דמי הביטוח.}$$

$$K_1 = \text{סך תקבולי דמי הביטוח מ- } I_1$$

$$K_2 = \text{סך תקבולי דמי הביטוח מ- } I_2$$

$$K_2^m = \text{סך תקבולי דמי הביטוח מ- } I_2 \text{ - חלק המעביד.}$$

$$K_2^0 = \text{סך תקבולי דמי הביטוח מ- } I_2 \text{ - חלק העובד.}$$

$$K_2^0 = r_2^0 \cdot I_2$$

התקבולים השונים מחושבים באופן הבא:

$$K_2^m = r_2^m \cdot I_2$$

$$K_2 = K_2^0 + K_2^m = (r_2^0 + r_2^m) I_2 = r_2 I_2$$

$$K_1 = r_1 I_1$$

$$K = K_1 + K_2 = r_1 I_1 + r_2 I_2$$

אופיים הרגרסיבי של דמי הביטוח הלאומי נובע מקיום תקרת שכר לצרכי הגבייה. שכירים שהכנסתם הינה מעל לתקרה, לא רק שאינם משלמים דמי ביטוח באופן יחסי להכנסתם, אלא אף נהנים מפטור על חלק הכנסתם שמעל לתקרת השכר לצרכי חישוב דמי הביטוח.

נסתכל על השעור הריאלי של דמי הביטוח אותו משלמים שכירים שהכנסתם הינה מעל לתקרה.

$$\text{שעור ריאלי זה מוגדר כ: } \frac{\text{סכום דמי הביטוח}}{\text{הכנסה}}$$

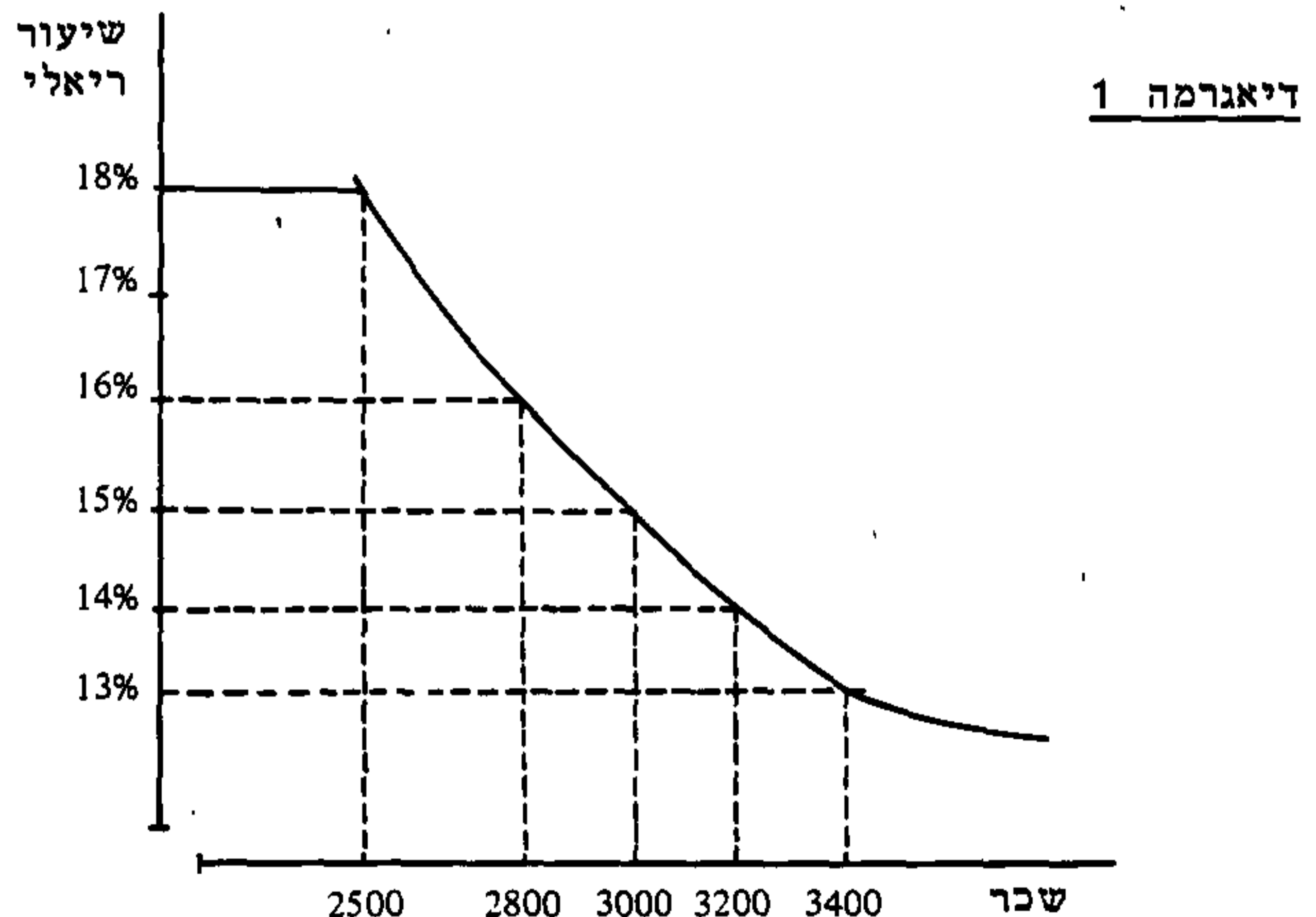
שעור דמי הביטוח המתחשב בתקרת השכר הוגדר לעיל כ- r_2

נסמן את שכר העובד ב- I , ואת תקרת השכר ב- C .

$$\text{השעור הריאלי יהיה: } \begin{cases} r & I \leq C \\ \frac{r \cdot C}{I} & I > C \end{cases} = \text{שיעור ריאלי של דמי ביטוח.}$$

בדיאגרמה 1 דלהלן מוצג שעור זה עבור הכנסות שונות כאשר תקרת השכר C הינה 2500 ל"י לחודש, ו- $r_2 = 18\%$.

האופי הרגרסיבי של דמי הביטוח הלאומי בא לידי ביטוי בירידת השעור הריאלי של דמי הביטוח בהכנסות הגבוהות מ-2500 ל"י לחודש.

באופן דומה, משפחות בעלות שני מפרנסים ויותר, ששכרו של כל אחד מהם היה מתחת לתקרת השכר, שלמו דמי ביטוח גבוהים יותר ממשפחה עם אותה הכנסה אך בעלת מפרנס אחד ששכרו עולה על התקרה. העלאת התקרה, תגרום להקטנת האופי הרגרסיבי של דמי הביטוח וליתר שויון בחלוקת נטל הביטוח הסוציאלי במשק.

בהתאם לדרך המוצגת כנספח 1א', הושבו המשתנים השונים המוגדרים. דלעיל עבור תקרות שכר שביין 1500 ל"י ל-4000 ל"י לחודש. משתנים אלו מוצגים בלוח 1* להלן. במידה ואין הגבלה ע"י תקרת שכר נקבל כי $I_1 = I_2$.

בכדי לעמוד על הקטנת רגרסיביות דמי הביטוח ניתן להסתכל כיצד היה משתנה הגודל האבסולוטי של ההכנסה שאין חייבים עליה בתשלום דמי הביטוח. גודל זה הינו $I_1 - I_2$. או אלטרנטיבית, ניתן להסתכל על השינוי שהיה חל ביחס $\frac{I_2}{I_1}$ דהיינו, בחלקה של ההכנסה החייבת בתשלום דמי ביטוח לאור הגבלת התקרה, מתוך ההכנסה החייבת בתשלום דמי ביטוח ללא הגבלת תקרה כלל. גם גדלים אלו מוצגים בלוח 1*. נמצא כי בהגדלת התקרה ל-2000 ל"י, קטנה ההכנסה שאינה חייבת בתשלום דמי ביטוח מ-3,030 מיליון ל"י ל-1,604 מיליון ל"י. דהיינו בקרוב למחצית. הגדלת התקרה ל-2,500 ל"י לחודש הורידה את $I_1 - I_2$ לכדי 868 מיליון ל"י בלבד, דהיינו ל-29% מערכה הקודם של ההכנסה שאינה חייבת בתשלום דמי ביטוח.

* פירוט נרחב יותר של לוח 1 מוצג כנספח 1ב'.

לוח 1 - ההכנסות החייבות בתשלום דמי ביטוח וזרמי התקבולים כתקרות שכר שונות
(במליוני ל"י לשנה - אפריל 1974)

$\frac{I_2}{I_1}$	$I_1 - I_2$	תקבולי דמי הביטוח הלאומי					שכר החייב (1) בדמי ב"ל I_2	התקרה כאחוז מהשכר הממוצע (3)	תקרה
		משכר החייב בדמי ב"ל (1)			משכר (2) החייב בדמי ב"ל - K_1				
		חלק העובד K_2^0	חלק המעביד K_2^m	סה"כ K_2	סה"כ K	סה"כ			
0.7880	3030	361	1189	1550	586	2,136	11,266	103	1500
0.8558	2061	392	1292	1685	586	2,270	12,235	124	1800
0.8878	1604	407	1340	1747	586	2,333	12,692	138	2000
0.9392	868	431	1419	1850	586	2,436	13,428	172	2500
0.9667	475	444	1460	1904	586	2,490	13,821	207	3000
0.9815	264	450	1483	1933	586	2,519	14,032	241	3500
1.0000	0	457	1510	1967	586	2,553	14,296		ללא הגבלה

- (1) בהגבלת תקרה
(2) ללא הגבלת תקרה
(3) השכר הממוצע לאפריל 1974 נקבע ל-1450.
מקור: נספח 1ב'.

בהסתכלות על היחס $\frac{I_2}{I_1}$ נמצא, כי בעוד שבתקרת שכר של 1500 ל"ל לחודש הוותה ההכנסה החייבת בדמי ביטוח 79% מסך ההכנסה, הרי שהגדלת התקרה ל-2500 ל"ל לחודש הגדילה את חלקה של ההכנסה החייבת בדמי ביטוח ל-94% מסך ההכנסה.

2. רגישות מערכת דמי הביטוח לשינויים בשכר

חוק הביטוח הלאומי קובע כי יש לעדכן מידי שנה בשנה את תקרת השכר לצרכי גביית דמי הביטוח בהתאם לגידול בשכר הממוצע במשק. גם אם היה מתבצע החוק כהלכתו עדיין במרווח הזמן של שנה, חלות במשק עליות שכר בסקטורים השונים. זאת, הן בעקבות הסכמי שכר שונים הנחתמים במשך השנה והגורמים לקפיצה בשכרו של העובד, והן בגין זחילת השכר כלפי מעלה בעקבות עליית מחירים וכדומה. עליית השכר מביאה בהכרח לשאלה מה קורה לגודל $\frac{I_2}{I_1}$ עם שינוי השכר I_1 . למעשה הננו מעוניינים בגודל $\frac{\partial I_2}{\partial I_1} \cdot \frac{I_2}{I_1}$. במידה ונרצה לעמוד על השינוי שחל ב- I_2 באופן יחסי ולא אבסולוטי הרי שנרצה לעמוד על הקשר שביין אחוז השינוי בהכנסה החייבת בתשלום דמי ביטוח כתוצאה מאחוז שינוי מסויים בסך ההכנסה. קשר זה נמדד למעשה ע"י מושג הגמישות של מערכת דמי הביטוח הנדונה.

$$E = \frac{\partial I_2 / I_2}{\partial I_1 / I_1} \quad \text{: נמדדת ע"י}$$

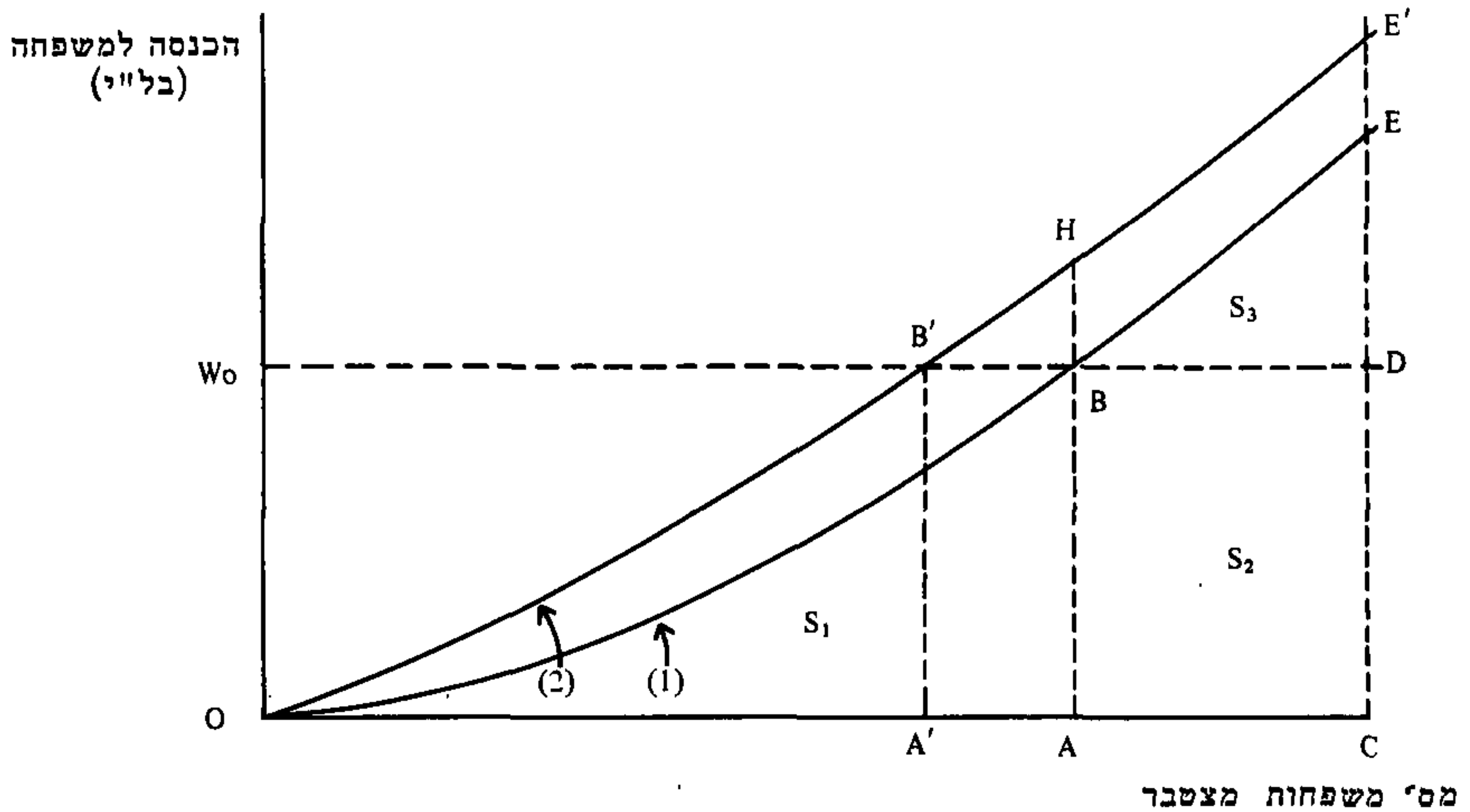
במידה וגמישות זו הינה יחידתית, פירושו של דבר שתקבולי דמי הביטוח יגדלו באותו אחוז בו גדל השכר. משמעות הדבר הינה, שלא חל שינוי בדמי הביטוח במונחים ריאליים לגבי הפרט. במידה וגמישות זו נמוכה מ-1 הרי חל שינוי בתשלום דמי הביטוח באופן ריאלי. גמישות קטנה מ-1 מצביעה על רגסיביות של דמי הביטוח. ההכנסה החייבת בתשלום דמי הביטוח, ודמי הביטוח עצמם, גדלים באחוז נמוך יותר מעליית השכר.

הגמישות E נתנת למדידה ישירות מתוך התפלגות ההכנסה I_1 במצב נתון. התפלגות זו מתוארת לגבי המשק בדיאגרמה 2 דלהלן. על הציר האפקי נמדד מס' המשפחות המצטבר ועל הציר האנכי נמדדת רמת ההכנסה למשפחה בל"י. עקומה (1) מראה התפלגות ההכנסה המשפחתית לפני העליה בשכר. נניח עתה כי במשך השנה עולה שכרן של המשפחות (שכר נומינלי) ומתקבלת לכן עקומה (2). תקרת השכר לצרכי גביית דמי הביטוח נשארת ברמתה ההתחלתית W_0 . השטח מתחת לעקומה (1) ועד לתקרת השכר W_0 מבטא את סך ההכנסה החייבת במס של משפחות שרמת הכנסתן היתה מתחת ל W_0 . שטח זה הינו $S_1 = OAB$. גודלו של המלבן $S_2 = ABCD$ מבטא את סך ההכנסה החייבת בדמי ביטוח של משפחות שרמת הכנסתן היתה מעל W_0 . **

* השינוי בתקבולים יהיה שיעור דמי הביטוח מוכפל ב- $\frac{\partial I_2}{\partial I_1}$.

** ללא הכללת הענפים שדמי הביטוח לגביהם אינם מוגבלים בתקרת שכר כלל.

דיאגרמה 2: השפעת העלייה בשכר על השיעור השולי וגמישות דמי הביטוח

ההכנסה החייבת בתשלום דמי ביטוח I_2 היתה איפוא סכום השטחים $S_1 + S_2$. ההכנסה שאינה חייבת בתשלום דמי ביטוח $I_1 - I_2$ מבוטאת ע"י גודלו של השטח $S_3 = BDE$. לאחר עליית הכנסתן של המשפחות למצב המתואר ע"י עקומה (2) משתנים הגדלים I_2 ו- $I_1 - I_2$ כדלקמן: השטח S_1 יהיה $OA'B'$. השטח S_2 יהיה $A'B'CD$, והשטח S_3 יהיה $E'B'D$. במידה ואין שינוי בתקרת השכר הרי שלגודל I_2 , ההכנסה החייבת בתשלום דמי הביטוח, נוסף השטח OBB' . נניח עתה כי שכרן של המשפחות השונות עלה בשעור של r אחוזים. התוספת ל- I_2 הינה בקירוב $r \cdot S_1$, כש- S_1 נמדד לפני הגידול בשכר. הגידול בסה"כ השכר יהיה כמובן $r \cdot I_1$. נקבל איפוא, כי:

$$\frac{\partial I_2}{\partial I_1} = \frac{r \cdot S_1}{r \cdot I_1} = \frac{S_1}{I_1}$$

גמישות מערכת דמי הביטוח E תתקבל כ:

$$E = \frac{\partial I_2 / I_2}{\partial I_1 / I_1} = \frac{\partial I_2 / \partial I_1}{I_2 / I_1} = \frac{S_1 / I_1}{I_2 / I_1} = \frac{S_1}{I_2}$$

* השטח $BB'H$ מובא כאן בחשבון למרות שאינו צריך להיות כלול בגידול של I_2 . בכך נגרמת הטעה כלפי מעלה של הגודל I_2 , הטעה כלפי מעלה זו גוררת הטעה כלפי מטה של אמדן הרגרסיביות המובא להלן.

לוח *2 - השפעת עליה בשכר שנתי על השעור השולי של דמי הביטוח וגמישותם
בתקרות שכר שונות (אפריל 1974)

גמישות S_1/I_2	שעור שולי S_1/I_1	הכנסה חייבת בתשלום דמי ביטוח של משפחות מתחת לחקרה S_1	חקרה
0.47	0.37	5290	1500
0.62	0.53	7644	1800
0.69	0.61	8712	2000
0.75	0.68	9740	2200
0.80	0.75	10789	2500
0.85	0.82	11680	2800
0.88	0.85	12114	3000
0.93	0.91	12995	3500
1.00	1.00	14296	ללא הגבלה

* פרוט נרחב יותר של לוח 2 מוצג בנספח 2.

בלוח דלעיל, מוצגים לכל חקרה ותקרה, השיעור השולי של דמי הביטוח $\frac{S_1}{I_1}$ וכן גמישות דמי הביטוח $\frac{S_1}{I_2}$.

3. יחסי גומלין בין שעורי דמי הביטוח לבין התקבולים כתוצאה משינוי תקרת השכר

להעלאת תקרת השכר לצרכי חשוב דמי הביטוח נודעת חשיבות רבה. כפי שראינו לעיל, תקרת שכר נמוכה מידי גורמת לרגרסיביות ניכרת בגביית דמי הביטוח הלאומי, הבאה לידי ביטוי בחלק גדול יותר של הכנסה שאינה חייבת בתשלום דמי ביטוח כלל. העלאת התקרה לצרכי חשוב דמי הביטוח הלאומי מגדילה את תקבולי המוסד. הגידול בסכום התקבולים מאפשר לא רק את תשלום הגמלאות הגדלות עקב העלאת התקרה, אלא גם את הפחתת שעורי דמי הביטוח. העלאת התקרה גורמת בהכרח לנטל נוסף על האוכלוסייה במשק, נטל הנופל על בעלי הכנסה גבוהה מהמוצא. הפחתת שעורי דמי הביטוח מאפשר למתן את משקל נטל זה. לעומת זאת, יהנו עתה בעלי שכר נמוך, מתשלום דמי ביטוח נמוכים יותר באופן אבסולוטי מאשר לפני העלאת תקרה והפחתת השעורים. העלאת התקרה אינה משמעותית לגבי בעלי שכר נמוך מהתקרה אולם עקב הפחתת השעורים פוחת גם נטל התשלום המוטל עליהם.

נסמן עתה ב :

$$r_2' = \text{שעור המס המפחת המוטל על } I_2$$

$$I_2' = \text{השכר החייב במס בגין התקרה החדשה.}$$

$$\Delta K = \text{הגידול בתקבולי המס.}$$

$$\Delta r = \text{ההפחתה בשעור המס.}$$

נזכיר כאן שוב כי מדובר בהכנסה החייבת במס, I_2 , והמתחשבת בתקרה לצרכי חשוב דמי הביטוח. אי לזאת נעסוק רק באותו שעור של דמי ביטוח לענפים השונים המתחשבים בתקרת המס.

נוציא מהדיון, איפוא, את ענף קצבות ילדי עובדים ומס מקביל שאינם מתחשבים בתקרה לצרכי גביה.

אנו מניחים כי עקב העלאת התקרה ניתן להוריד את שעור המס r_2 המוטל על I_2 , כך שעדיין יתקבל גידול בתקבולי המס K_2 בגודל של ΔK . גידול זה נחוץ על מנת לכסות את הגידול בתשלומי המוסד לציבור, הנובעים מהגדלת התקרה.

K גדל עקב העלאת התקרה בגודל $r_2'(I_2' - I_2)$ לעומת זאת K קטן עקב הפחתת השעורים בגודל $(r_2 - r_2')I_2$.

נקבל איפוא כי : $(1) \quad \Delta K = r_2'(I_2' - I_2) - (r_2 - r_2')I_2$

ניתן עתה לחשב את הגידול בתקבולי המס ΔK עבור שעורי מס מפחתיים שונים. בחירת שעור מס מפחת חדש תביא בהכרח ל- ΔK שונה. את (1) ניתן לכתוב כ:

$$(2) \quad \Delta K = r_2' I_2' - r_2 I_2$$

ניתן גם לערוך חישוב בכיוון שונה ולראות בכמה ניתן היה להפחית את שעור המס במידה ורוצים להשיג גידול מסוים בתקבולים. בחירת ΔK שונה, תביא ל- $r_2' * \text{שונה}$.

$$(3) \quad r_2' = \frac{\Delta K}{I_2'} + r_2 \frac{I_2}{I_2'} \quad \text{את (1) ניתן לכתוב אז כך:}$$

הפחתת שעור דמי הביטוח ל- r_2' תגרום להקטנת הרגרסיביות המוצגת לעיל של המערכת.

אלטרנטיבות שונות למשוואה מסוג (2) מוצגות בנספח 3 א'. במרץ 1974 היה גודלו של r_2 שווה ל-15.1% מההכנסה החייבת בדמי ביטוח**. באפריל 1974 עם העלאת תקרת השכר לצרכי חישוב דמי הביטוח הורדו שעורי דמי הביטוח ו- r_2' הועמד על 13.9%. דהיינו, נערכה הפחתה Δr בשעורי דמי הביטוח בגודל של 1.2%. בנספח 3 א' מוצגות אלטרנטיבות נוספות של הפחתה בשעורי דמי הביטוח. בהתאם למשוואה (2) מציג הנספח את הגידול בתקבולים ΔK בתקרות שכר שונות, שהיה נובע כתוצאה מהפחתת שיעורי דמי הביטוח ב- Δr כאשר Δr מקבל את הערכים 0, 0.6, 1.2, 2, ו-3; בהתאם לכך מקבל r_2' את הערכים 15.1, 14.5, 13.9, 13.1 ו-12.1 בהתאמה. הנספח מראה מה צריך היה להיות ΔK עבור כל אחד מהשיעורים החדשים בתקרות שכר הנעות מ-1500 ל"י לחודש ומעלה. כבסיס לחישוב ΔK בכל אחד מהשיעורים החדשים r_2' , משמש הגודל K דהיינו סך התקבולים שהיה מתקבל בתקרת שכר "בסיסית" של 1500 ל"י לחודש, ובשעור דמי ביטוח "בסיסי" של 15.1%. כמו כן מראה נספח 3 א' את הגידול בתקבולים ΔK שהיה נובע כתוצאה מהעלאת תקרת השכר בלבד ללא שינוי השיעור. גידול זה בתקבולים מחושב, אם כן, לכל שעור דמי ביטוח r_2' בפני עצמו. באופן דומה ניתן היה לבחון שינוי, שאינו מעשי במיוחד, והמראה את הירידה בתקבולים הנובעת משינוי שיעור דמי הביטוח בלבד, ללא שינוי תקרת השכר. ירידה כגון זו נמדדת לאורך שורה בלוח שבנספח, שכן לאורך השורה תקרת השכר קבועה, בעוד ששעור דמי הביטוח r_2 משתנה.

* אין טעם בבדיקת הגידול בתקרה שיש לעשות בכדי לקבל גידול מסוים בתקבולים בשיעור מס חדש נתון. המגמה הינה שהעלאת התקרה תאפשר את הפחתת השיעורים ותקטיף ע"י כך את רגרסיביות דמי הביטוח. מלבד זאת, העלאת התקרה כשלעצמה נקבעת ע"י החוק בהתאם לשינוי בשכר הממוצע במשק, ולפיכך יש לראות בה גורם הנקבע מבחון לגבי המערכת.

** נתעלם מכך שאת חלק העובד אין משלמים גברים מעל לגיל 65 ונשים מעל לגיל 60. בבדיקת השינוי בתקרת השכר ובשיעור דמי הביטוח שבוצע למעשה באפריל 1974, והמוצג בהמשך העבודה, הובא בחשבון גורם זה.

נספח 3ב', מציג את אחוז הגידול בתקבולים בתקרות שכר שונות וכאלטרנטיבות שונות של שעורי דמי הביטוח שהוצגו לעיל. גם כאן הבסיס לחשוב אחוז הגידול $\Delta K/K$ הינו הגודל K שהתקבל בתקרת שכר "בסיסית" של 1500 ל"י לחודש ובשיעור "בסיסי" של 15.1%.

לוח 3 דלהלן מציג את הגידול בתקבולים לפי האלטרנטיבות השונות של שיעורי דמי הביטוח עבור תקרות שכר נבחרות. לוח 4 מראה גידול זה כאחוזים. לשם הדגמה ניתן לראות מלוחות 3 ו-4, כי העלאה תקרת השכר ל-3000 ל"י לחודש במרץ 1974 תוך שמירת שיעור דמי הביטוח בגובה של 15.1% היתה מביאה לגידול בתקבולי דמי הביטוח של 386 מיליון ל"י, גידול של 22.7%. הקטנת השיעור ל-12.1% בתקרה של 3000 ל"י לחודש היתה מביאה לירידה בתקבולים בסך של 29 מיליון ל"י, ירידה של 1.7%. באפריל 1974 הורד שיעור דמי הביטוח ל-13.9% בעוד שתקרת השכר הועלתה ל-2500 ל"י בחודש. שינוי זה המוצג גם הוא בלוח 3 נדון בפרוטרוט בהמשך.

מלוח 3 ניתן לראות את האלטרנטיבות השונות של שיעורי דמי ביטוח ותקרות שכר הנותנות אותם תקבולים. כן ניתן לראות כי תקבולים של 1701 מיליון ל"י ניתן לקבל בשיעור r_2 של 15.1% כאשר תקרת השכר הינה 1500 ל"י לחודש, או בשיעור r_2 של 13.9% כאשר תקרת השכר הינה 1800 ל"י לחודש, וכדומה.

לוח 3 - הגודל בתקבולי דמי הביטוח בתקרתו שכר שונת והאלטרטיבות שונת של שיעורי דמי ביטוח (מלילוני לוי - 1974)

תקרה	שכר (1) החייב בדמי ביטוח	השינוי בשיעור $\Delta r = 0$ $r_1' = r_2 = 15.1$		השינוי בשיעור $\Delta r = 14.5$ $r_1' = 14.5$		השינוי בשיעור $\Delta r = 0.6$ $r_1' = 13.9$		השינוי בשיעור $\Delta r = 1.2$ $r_1' = 13.1$		השינוי בשיעור $\Delta r = 2$ $r_1' = 12.1$		השינוי בשיעור $\Delta r = 3$ $r_1' = 11.1$	
		התקבולים K_3'	הגידול בתקבולים לפי $r_2' = 14.5$	הגידול בתקבולים לפי $r_1' = 13.9$	התקבולים K_3'	הגידול בתקבולים לפי $r_2' = 14.5$	התקבולים K_2'	הגידול בתקבולים לפי $r_2' = 13.9$	התקבולים K_2'	הגידול בתקבולים לפי $r_2' = 13.1$	התקבולים K_2'	הגידול בתקבולים לפי $r_2' = 12.1$	התקבולים K_2'
1500	11266	1701	1634	1566	-67	1476	1476	1476	1476	1476	1363	1363	1363
1800	12235	1847	1774	1701	73	1603	1603	1603	1603	1603	1480	1480	1480
2000	12692	1916	1840	1764	139	1663	1663	1663	1663	1663	1536	1536	1536
2500	13428	2028	1947	1866	246	1759	1759	1759	1759	1759	1625	1625	1625
3000	13821	2087	2004	1921	303	1811	1811	1811	1811	1811	1673	1673	1673
ללא הגבלה	14296	2159	2073	1987	372	1873	1873	1873	1873	1873	1730	1730	1730

(1) עם הגבלת תקרה. פרום נרתב יותר של לוח 3 כוזגב בנספח 3א.

לוח *4 - אחוזי הגידול בתקבולי דמי ביטוח בתקרות שכר שונות ובאלטרנטיבות שונות של שיעורי דמי ביטוח (1974)

תקרה	$r_2' = r_2 = 15.1$ אחוז הגידול $\frac{\Delta K}{K}$	$r_2' = 14.5$ אחוז הגידול $\frac{\Delta K}{K}$	$r_2' = 13.9$ אחוז הגידול $\frac{\Delta K}{K}$	$r_2' = 13.1$ אחוז הגידול $\frac{\Delta K}{K}$	$r_2' = 12.1$ אחוז הגידול $\frac{\Delta K}{K}$
1500	0.0	-3.9	-7.9	-13.2	-19.9
1800	8.6	4.3	0.0	-5.8	-13.0
2000	12.6	8.2	3.7	-2.2	-9.7
2500	19.2	14.5	9.7	3.4	-4.5
3000	22.7	17.8	12.9	6.5	-1.7
ללא הגבלה	26.9	21.9	16.8	10.1	1.7

* פרוט נרחב יותר של לוח 4 מוצג בנספח 3ב'.

באופן דומה ניתן לגבי כל סכום שהוא של תקבולי דמי ביטוח לקבוע אין סוף אלטרנטיבות המורכבות מצמדים של תקרת שכר C ושיעורי דמי ביטוח r_2 . נוכל לתאר מערכת שלמה של עקומות שוות תקבולים. מערכת של עקומות כאלו מוצגת בדיאגרמה 3 דלהלן. לאורך עקומה נשמרים סך התקבולים כקבועים והעלאת תקרת השכר יכולה לבוא על חשבון הורדת שיעורי דמי הביטוח.

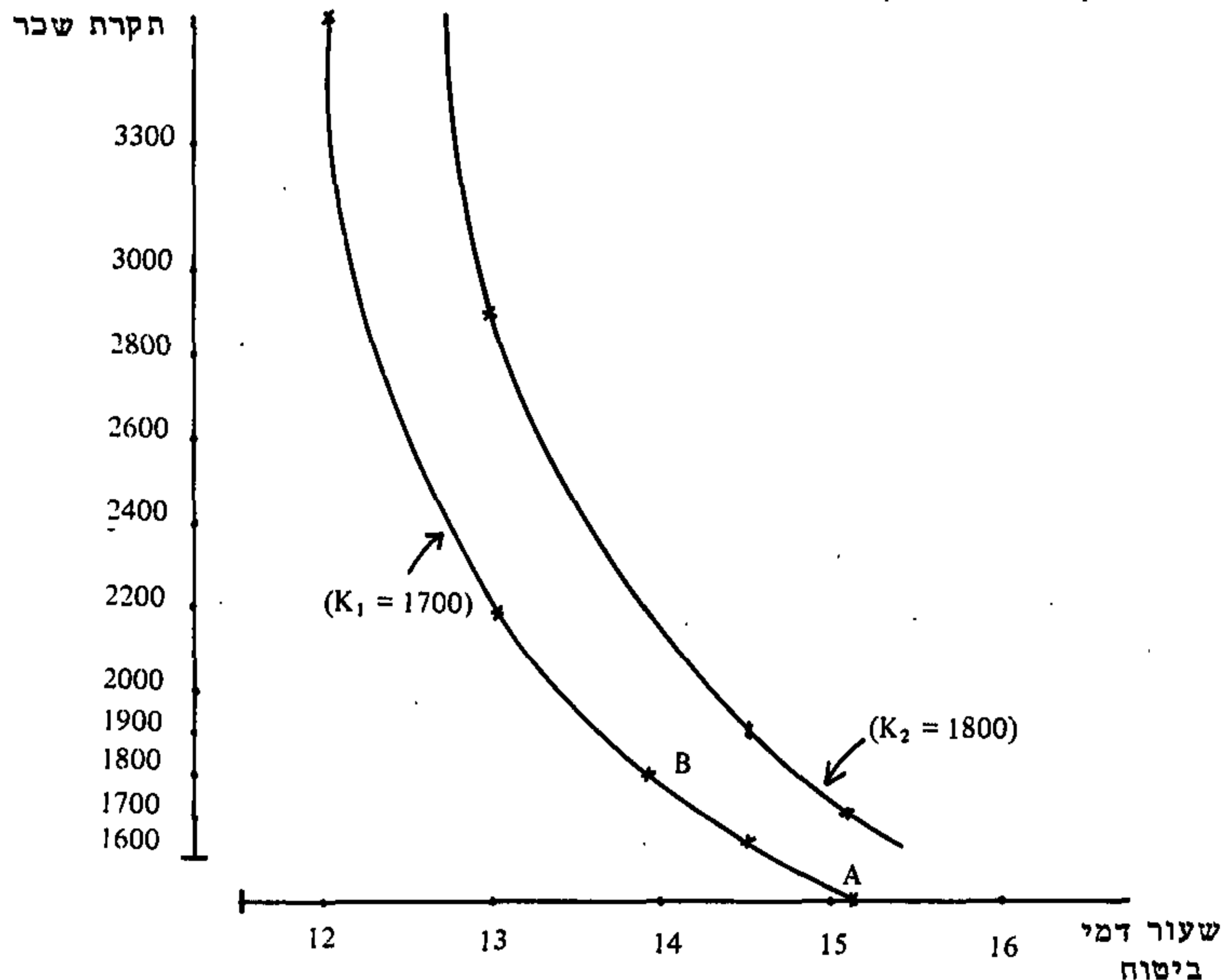
כך למשל בעקומה עבור K_1 נשמרים בקביעות תקבולים בגודל של 1700 מיליון ל"י ותקבולים אלו יכולים להתקבל ע"י הנקודה A דהיינו בתקרת שכר של 1500 ל"י ובשיעור דמי ביטוח של 15.1% או ע"י הנקודה B דהיינו בתקרה של 1800 ל"י ובשיעור של 13.9% וכן הלאה.

ברור ששתי עקומות כלהלן אינן יכולים להחתך. ככל שנרצה תקבולים K גבוהים יותר יש לעבור לעקומה הנמצאת ימינה יותר. מובן גם שכל העקומות להלן הינן בעלות שפוע שלילי דהיינו יורדות משמאל לימין.

שפוע כל עקומה ועקומה מבוטא ע"י הגודל $\left. \frac{dc}{dr} \right|_{K=K_0}$

גודל זה מצביע על שיעור התחלופה הקיים בין גובה תקרת השכר לצרכי גביית דמי ביטוח לבין שיעור דמי הביטוח. מערכת העקומות מצביעה על האפשרות לשמור על תקבולים קבועים תוך כדי העלאת תקרת השכר והקטנת השיעורים. מגמה כזו תביא להפחתה ניכרת באופי הרגסיבי של מערכת תשלומי דמי הביטוח.

דיאגרמה 3 - עקומות שוות תקבולי מס

האלטרנטיבות השונות למשואה מסוג (3) מוצגות בנספח ג'3. השינוי שנעשה באפריל 1974, עם הגדלת תקרת השכר לצרכי הישוב דמי הביטוח ל-2500 ל"י לחודש והפחתת שיעורי דמי הביטוח, הביא גם לגידול בתקבולי דמי הביטוח בגודל מסוים. בנספח ג'3 מוצגות אלטרנטיבות נוספות המראות בכל תקרת שכר שבין 1500 ל"י ומעלה בכמה ניתן להוריד את שיעורי דמי הביטוח בכדי לקבל גידול מסוים קבוע בסך התקבולים. בהתאם למשואה (3) דלעיל מראה הנספח את r_2' שהיה צריך להתקבל בכל תקרת שכר עבור גידול קבוע ΔK בתקבולים כאשר ΔK מקבל את הערכים 0, 100, 165, 200, 300, ו-400. הנספח מראה גם את הירידה בשיעור דמי הביטוח $\Delta r = r_2 - r_2'$ כאשר r_2' הינו השיעור ה"בסיסי" של 15.1%, שנקבע עבור $\Delta K=0$ בתקרת שכר "בסיסית" של 1500 ל"י לחודש. כמו כן מראה הנספח את הירידה בשיעור דמי

הביטוח שהיתה מתקבלת מהעלאת תקרת השכר בלבד בלא לשנות את הגידול בתקבולים ΔK .
 במקרה זה הנו שיעור דמי הביטוח המתקבל בתקרת שכר של 1500 ל"י, והמחושב לכל
 גידול בתקבולים ΔK בנפרד. באופן דומה ניתן לבדוק בנספח זה שינוי שאינו מעשי במיוחד
 והמראה את העליה בשיעור דמי הביטוח הנובעת משינוי הגידול המבוקש בתקבולים ΔK בלבד,
 ללא שינוי תקרת השכר. עליה כגון זו בשיעור דמי הביטוח נמדדת לאורך שורה בלוח שבנספח,
 שכן לאורך שורה תקרת השכר קבועה בעוד שהגידול בתקבולים, ΔK , משתנה.

נספח ד' מציג את אחוז הירידה בשיעורי המס בתקרות שכר שונות ובאלטרנטיבות שונות של
 גידול בתקבולי דמי הביטוח ΔK שהוצגו לעיל. גם כאן הבסיס לחשוב אחוז הירידה $\frac{r_2 - r_2'}{r_2}$
 הנו השיעור r_2 שהתקבל בתקרת שכר "בסיסית" של 1500 ל"י לחודש ובגידול של $\Delta K = 0$
 בתקבולי דמי הביטוח.

לוח 5 דלהלן מציג את הירידה בשיעורי דמי הביטוח לפי האלטרנטיבות השונות של גידול בתקבולים.
 עבור תקרות שכר נבחרות. לוח 6 מראה ירידה זו באחוזים.

לשם הדגמה ניתן לראות מלוחות 5 ו-6 כי העלאת תקרת השכר ל-3000 ל"י לחודש תוך שמירה על
 סך תקבולים קבוע ($\Delta K = 0$) היתה מביאה להורדת שיעור דמי הביטוח r_2 ל-12.3% דהיינו הפחתה
 של 2.8% בשיעור. שיעור ההפחתה הינו בגובה של 18.5 אחוזים. באם הינו רוצים להגדיל את סך
 התקבולים ב-400 מליון ל"י בתקרת שכר של 3000 ל"י לחודש היה עלינו להעלות את שיעור דמי
 הביטוח ל-15.2% דהיינו להעלות את השיעור ב-0.1%. באפריל 1974 הועלתה תקרת השכר ל-2500 ל"י
 לחודש ושיעור דמי הביטוח הופחת ל-13.9%. כתוצאה מכך חל גידול בתקבולים בסך של 165 מיליון ל"י
 בקירוב, כפי שמראה לוח 5.

מתוך הלוח ניתן לראות גם את האלטרנטיבות השונות של גידול בתקבולי דמי הביטוח ותקרות שכר
 הנותנות אותה הפחתה בשיעור דמי הביטוח r_2 . כך ניתן לראות כי אפשר לשמור על שיעור דמי
 ביטוח של 15.1% בתקרה של 1500 ל"י לחודש באם $\Delta K = 0$ או בתקרה של 1700 ל"י לחודש באם
 $\Delta K = 100$ וכדומה.

לוח 5* - הירידה בשעורי דמי הביטוח בתקרות שכר שונות ובאלטרנטיבות שונות של גידול בתקבולי דמי הביטוח - 1974

תקרה	שכר החייב בדמי ביטוח לאומי (1)	המדידה בתקבולים AK = 0		המדידה בתקבולים AK = 100		המדידה בתקבולים AK = 165		המדידה בתקבולים AK = 200		המדידה בתקבולים AK = 300		המדידה בתקבולים AK = 400	
		f_2	$f_2 - f_2'$ $f_2 = 15.1$	f_2	$f_2 - f_2'$ $f_2 = 15.1$	f_2	$f_2 - f_2'$ $f_2 = 15.1$	f_2	$f_2 - f_2'$ $f_2 = 15.1$	f_2	$f_2 - f_2'$ $f_2 = 15.1$	f_2	$f_2 - f_2'$ $f_2 = 15.1$
1500	11266	15.1	0.0	16.0	-0.9	16.6	-1.5	16.9	-1.8	17.8	-2.7	18.7	-3.6
1700	11957	14.2	0.9	15.1	0.0	15.6	-0.5	15.9	-0.8	16.7	-1.6	17.6	-2.5
2000	12692	13.4	1.7	14.2	0.9	14.7	0.4	15.0	0.1	15.8	-0.7	16.5	-1.4
2500	13428	12.7	2.4	13.4	1.7	13.9	1.2	14.2	0.9	14.9	0.2	15.6	-0.5
3000	13821	12.3	2.8	13.0	2.1	13.5	1.6	13.8	1.3	14.5	0.6	15.2	-0.1
ללא הגבלה	14296	11.9	3.2	12.6	2.5	13.0	2.1	13.3	1.8	14.0	1.1	14.7	0.4

(1) עם הגבלת תקרה.

* פרוט נרחב יותר של לוח 5 מוצג בנספח ב'.

לוח *6 - אחוז הירידה בשיעורי דמי הביטוח בתקרות שכר שונות ובאלטרנטיבות שונות של גידול בתקבולי דמי הביטוח - 1974

אחוז הירידה בשיעור $\frac{r_2 - r_2'}{r_2}$ ($r_2 = 15.1$)						תקרת השכר
$\Delta K = 400$	$\Delta K = 300$	$\Delta K = 200$	$\Delta K = 165$	$\Delta K = 100$	$\Delta K = 0$	
-23.8	-17.9	-11.9	-9.9	-6.0	0.0	1500
-16.6	-10.6	-5.3	-3.3	0.0	6.0	1700
-9.3	-4.6	0.7	2.6	6.0	11.3	2000
-3.3	1.3	6.0	7.9	11.3	15.9	2500
-0.7	4.0	8.6	10.6	13.9	18.5	3000
2.6	7.3	11.9	13.9	16.6	21.2	ללא הגבלה

* פרוט נרחב יותר של לוח 6 מוצג בנספח ד'.

4. השינוי בתקרת השכר ובשיעורי דמי הביטוח - אפריל 1974

כפי שצויין במבוא לעיל, חלו באפריל 1974 שינויים בתקרת השכר לצרכי גביית דמי הביטוח ובשיעורי דמי הביטוח עצמם. שינויים אלה תוארו למעשה כאחת האלטרנטיבות בסעיף 3 דלעיל. נעמוד להלן ביתר פירוט על משמעותם של שינויים אלו.

א. תאור השינוי בפונקציית דמי הביטוח ובתקבוליו

השינוי שחל באפריל 1974 קובע כי תקרת השכר לצרכי תשלום דמי ביטוח תועלה ל-2,500 ל"י לחודש. תקרה זו הינה פי 1.7 מהשכר הממוצע. עם הגדלת התקרה יופחתו שיעורי דמי הביטוח. השיעור שמנכים משכרו של העובד יופחת ב-0.5%, דהיינו מ-3.8% ל-3.3%. השיעור שמנכים משכרו של המעביד יופחת ב-0.7%, דהיינו מ-15.4% ל-14.7%. סך ההפחתה בשיעורי דמי הביטוח הינה ב-1.2% דהיינו מ-19.2% ל-18%. הפחתה זו מהווה 6.25% מהשיעור הכולל. ההפחתה מחלק העובד מהווה 13.2% מהשיעור הישן וההפחתה מחלק המעביד מהווה 4.5% מהשיעור הישן.

השינויים בפרמטרים לחישוב שיעור דמי הביטוח החדש הינם כדלקמן: התקרה לצורך גביית דמי הביטוח הלאומי הועלתה לרמה של 2,500 ל"י לחודש. השיעורים לענף קצבות ילדי עובדים, למס מקביל ולענף נפגעי עבודה נשארו ללא שינוי. שיעורי דמי הביטוח לשאר הענפים, לעובד ולמעביד, יהיו איפוא 3.3% ו-9.1% בהתאמה.

בהתאם לכך חושבו שנית ההכנסות והתקבולים בדרך שהוצגה בנספח שבעבודה ונתקבלו התוצאות הבאות:

לוח 7 - ההכנסות והתקבולים, השינויים שחלו בהם (אפריל 1974) עקב העלאת תקרת השכר והורדת השיעורים (במליוני ל"י)

K_2^m	K_2^o	K_2	I_2	K_1	I_1	K	
1,267	415	1,682	11,266	586	14,296	2,268	תקרה = 1,500
1,419	430	1,849	13,428	586	14,296	2,435	תקרה = 2,500
152	15	167	2,162	-	-	168	הגידול במעבר מ-1,500 ל-2,500
11.9	3.6	9.9	19.2	-	-	7.3	הגידול במעבר באחוזים

ערכו של K_2 בלוח 7 נמוך במקצת מזה המתקבל מנספח 3א; ולמעשה מדויק יותר שכן בחישוביו הובאה בחשבון העובדה שגברים מעל לגיל 65 ונשים מעל לגיל 60 אינם משלמים את חלק העובד שבשיעור דמי הביטוח.

K_2^{0*} K_2^m מוטים במידה מסוימת כלפי מעלה. זאת עקב העובדה שהשכירים בסקטור הממשלתי, אין משלמים עבורם דמי ביטוח לענף קרן השוואה, המסתכמים בשיעורים של 0.6% לעובד ו-2.6% למעביד.

השורה הראשונה שבלוח 7 מתארת את המצב לפני השינוי, והשורה השנייה את המצב לאחר השינוי, שכלל הגדלת התקרה והפחתת השיעורים. מתוך הלוח ניתן לראות כי במצב החדש גדל סכום הגבייה ממעבידים (כולל חלקו של העובד) ב-167 מיליון ל"י. אולם יש לזכור כי הגדלת התקרה גורמת למוסד לתוספת הוצאות בתשלום הגמלאות השונות*, בעיקר תשלומים למשרתים במילואים דרך קרן השוואה, ולכן העודף של המוסד אינו גדל במלוא סכום הגידול בגבייה עקב השינוי.

בכדי לעמוד על הקטנת רגרסיביות דמי הביטוח נבדוק עתה מה השינוי שחל בהכנסה שאינה חייבת בתשלום דמי ביטוח $I_1 - I_2$. נמצא כי הכנסה זו ירדה מ-3,030 מיליון ל"י לפני השינוי ל-868 מיליון ל"י בלבד לאחר השינוי. בעוד שקודם הוותה הכנסה זו 21.2% מסך השכר והמשכורת לשכירים, הרי שעתה, לאחר השינוי, מהווה הכנסה זו 6.1% בלבד מסך השכר במשק.

ב. התחלקות נטל דמי הביטוח בין העובד והמעביד

אחת הבעיות הבסיסיות בניתוח שיעורי דמי הביטוח הלאומי הינה השאלה איזו קבוצה כלכלית נושאת באופן מעשי בנטל תשלום דמי הביטוח. באופן מעשי ולא באופן נומינלי, שכן בהסתכלות על שיעורי דמי הביטוח, כפי שהם מוצגים פורמלית, נראה כי המעביד נושא ברובו של הנטל אך אין הדבר כך.

מחקרים שנעשו בעבר, מצביעים על כך שיש להחיל את רוב חלקו של המעביד בדמי הביטוח ולעיתים גם את כולו על העובד. חלק דמי הביטוח שמשולם ע"י המעביד מתגלגל בסופו של דבר על העובד, אם בדרך של הקטנת שכרו של העובד, ואם בדרך

* תוספת ההוצאות בתשלום הגמלאות מתקרבת ל-100 מיליון ל"י, ולפיכך, העודף נטו של המוסד בעקבות השינוי הוא כ-70 מיליון ל"י בלבד.

של ייקור המוצרים שאותם צורך בסופו של דבר העובד. בכל מקרה תקטן הכנסתו הריאלית של העובד. לבעיה זו של תחולת דמי הביטוח הלאומי נודעת חשיבות שכן ההשפעה של דמי הביטוח הלאומי על התחלקות ההכנסה ואי השויון שבהתחלקות זו, תלויה באופן חד משמעי בקביעת התחולה של נטל זה.

למרות העובדה שבאופן ריאלי משלם העובד יותר מאשר חלקו הנומינלי בדמי הביטוח, נבדוק תחילה כיצד מושפע חלק נומינלי זה מהשינויים שנעשו. לפני עריכת השינויים נגבו מהעובד 415 מיליון ל"י ומהמעביד 1,853 מיליון ל"י, דהיינו העובד נשא ב-18.3% מסכום גביית דמי הביטוח. לאחר הגדלת התקרה והפחתת השיעורים, נגבו מהעובד 430 מיליון ל"י, ומהמעביד 2,005 מיליון ל"י, דהיינו חלק העובד ירד ל-17.7% מסכום הגבייה.

מתוך תוספת הגבייה של 167 מיליון ל"י שנחקבלה עקב השינויים, 15 מיליון ל"י הם על השבון העובד ו-152 מיליון ל"י על תשבון המעביד. דהיינו, העובד נושא בכ-9% מתוספת סכום הגבייה. יש לציין כי הנטל הנוסף על המעבידים בעקבות השינויים, הינו נמוך יותר מהסכומים שהוצגו לעיל, שכן חלק גדול מן המעבידים השלימו לעובדיהם המשרתים במילואים את התגמולים עד לגובה שכרם הממשי. עקב העלאת התקרה שוב לא יצטרכו המעבידים לשאת בהוצאות אלו, שכן התקרה לתגמולי מילואים המשולמים ע"י קרן השוואה של המוסד עלתה אף היא.

חלק מן המעבידים אשר משלם לעובדיו את דמי הביטוח הלאומי, יהנה עתה מהפחתת הוצאות בגין הפחתת שיעורי דמי הביטוח וגם עובדה זו מקילה את תוספת הנטל החלה על המעבידים.

15 מיליון ל"י המהווים נטל נוסף של חלק העובד, מהווים גידול של 3.6% בלבד מכלל ההפרשות המנוכות מהעובד. נדגיש כאן שהגדלת חקרת השכר ל-2,500 ל"י ללא הפחתת השיעורים, היתה מגדילה את חלקו של העובד מ-415 מיליון ל"י ל-496 מיליון ל"י, דהיינו, תוספת של 81 מיליון ל"י, המהווה גידול של 19.5%. הפחתת השיעור של דמי הביטוח בחלק העובד הינה משמעותית.

ג. התחלקות נטל דמי הביטוח בין ענפי המשק השונים

עד עתה עסקנו בציבור המעבידים כולו. השפעת נטל דמי הביטוח שהוצגה לעיל הינה חישוב ממוצע לכלל המעבידים. ניתן להסתכל בנפרד על ענפי המשק השונים ולבדוק היכן מתרכז עיקר הנטל הנוסף עקב השינויים שנעשו. ברור כי נטל זה יהיה גבוה יותר ככל שהמשכורות המשולמות בענף גבוהות יותר. התחלקות נטל דמי הביטוח בעקבות השינויים שנעשו מוצג בלוח 8 דלהלן.

לוח 8 - התחלקות נטל דמי-הביטוח לפי ענפים כלכליים (מיליוני ל"י)

% הענף מתוך סך הנטל הנוסף	% הגידול בגביה במעבר מ-1,500 ל-2,500	נטל נוסף במעבר מ-1,500 ל-2,500		תקרה = 2,500		תקרה = 1,500		ענף כלכלי		
		עובד	מעביד	עובד	מעביד	עובד	מעביד			
100	100	3.6	8.2	15	152	430	2,005	415	1,853	סה"כ
0.0	1.3	0.0	8.0	0	2	6	27	6	25	הקלאוח
13.3	21.7	1.7	6.2	2	33	118	563	116	530	תעשייה
0.0	7.2	0.0	6.1	0	11	38	190	38	179	בניה
13.3	6.6	18.2	19.2	2	10	13	62	11	52	חשמל ומים
0.0	5.9	0.0	6.6	0	9	31	146	31	137	מסחר, שירותי אוכל ואירוח
26.7	15.1	10.5	13.1	4	23	42	199	38	176	חחבורה
20.0	9.2	10.0	10.7	3	14	33	145	30	131	פיננסיים ושירותים עסקיים
26.7	31.6	3.1	8.6	4	48	134	608	130	560	שירותים ציבוריים
0.0	1.3	0.0	3.2	0	2	15	65	15	63	שירותים אישיים

ניתן לראות מתוך הלוח דלעיל, כי הנטל הנוסף מתרכז בעיקר בענף שירותים ציבוריים, כשהמעביד העיקרי בענף זה הינו הממשלה. ענף זה משלם 31.6% מסך תוספת הנטל למעביד. כמו כן מסתבר כי בענף חשמל ומים היה משקלו של השכר שמעל לתקרה מתוך סך השכר שמשלם הענף הגבוה ביותר.

בענף זה חל שיעור גידול בגביה של 19.2% בחלק המעביד ו-18.2% בחלק העובד במצב החדש לעומת המצב שלפני השינוי.

שיעור גידול גבוה בגביה ניכר גם בענף התחבורה, 13.1% בחלק המעביד ו-10.5% בחלק העובד.

5. בדיקת האלטרנטיבה של שמירת היחס בין התקרה לשכר הממוצע

בשנת 1973 היתה תקרת השכר של 1,500 ל"י גבוהה פי 1.32 מהשכר הממוצע למשרת שכיר באותה שנה. מענין יהיה לבדוק כיצד היו משתנים ההכנסות החייבות בדמי ביטוח וזרמי התקבולים של הביטוח הלאומי, באם היינו ממשיכים לשמור על אותו יחס שבין השכר הממוצע לתקרה גם בשנת 1974, ולא היינו משנים כלל את שיעורי דמי הביטוח עצמם. עקב העליה בשכר הממוצע, היתה מתחייבת העלאת התקרה לסכום של כ-1,900 ל"י לחודש (22,800 ל"י לשנה). ההכנסות ותקבולי המס שהיו מתקבלים עקב שינוי זה בתקרת המס, תוך שמירה על השיעורים הישנים מתוארים כאחת האלטרנטיבות בסעיף 3 דלעיל ובנספחים 1ב' ו-3א'. נעמוד על אלטרנטיבה זו ביתר פירוט בלוח 9 דלהלן:

לוח 9 - הכנסות ותקבולים במעבר מתקרה של 1,500 ל"י ל-1,900 ל"י לחודש (במיליוני ל"י)

סך תקבולי דמי הביטוח K	שכר החייב בדמי ביטוח I ₁	סך התקבולים מחוץ I ₁	שכר החייב בדמי ביטוח (2) I ₂	התקבולים מחוץ I ₂			
				סה"כ K ₂	חלקו של העובד K ₂ ⁰	חלקו של המעביד K ₂ ^m	
2,268	14,296	586	11,266	1,682	415	1,267	תקרה = 1,500
2,451	14,296	586	12,475	1,865	461	1,404	תקרה = 1,900
183	-	-	1,209	183	46	137	הגידול במעבר מ-1,500 ל-1,900
8.1	-	-	10.7	10.9	11.1	10.8	הגידול במעבר באחוזים

- (1) ללא הגבלת תקרה.
(2) עם הגבלת התקרה.

ערכו של K₂ בלוח 9 נמוך במקצת מזה המתקבל מנספח 3א', שכן בחישובו הובאה בחשבון העובדה שגברים מעל גיל 65 ונשים מעל גיל 60 אינם משלמים את חלק העובד שבשיעור דמי הביטוח. מתוך לוח 9 ניתן לראות כי העלאת התקרה ל-1,900 ל"י תוך שמירת שיעורי דמי הביטוח קבועים, היתה מגדילה את גביית המוסד ב-183 מיליון ל"י. 46 מיליון ל"י נוספים היו נגבים מחלק העובד, ו-137 מיליון ל"י מחלקו של המעביד. במצב החדש שלאחר שינויי אפריל 1974, גדל סכום הגביה ב-167 מיליון ל"י בלבד. אולם יש לזכור כי באלטרנטיבה הנבדקת, אינן הפחתת שיעורים כלל.

רגרסיביות דמי הביטוח היתה קטנה, שכן ההכנסה שאינה חייבת בתשלום דמי ביטוח $I_1 - I_2$ היתה קטנה עקב העלאת התקרה ל-1,900 ל"י. ההקטנה היתה מסכום של 3,030 מיליון ל"י, ל-1,821 מיליון ל"י. בעוד שלפני השינויים היוותה הכנסה זו 21.2% מסך השכר והמשכורת לשכירים, הרי שעתה, עם העלאת התקרה ל-1,900 ל"י היתה הכנסה זו מהווה 12.7% בלבד מסך השכר במשק.

עקב אי שינוי השיעורים של דמי הביטוח, הרי שלא היה חל כל שינוי בהתחלקות נטל תשלום דמי הביטוח בין העובד למעביד באלטרנטיבה זו, בהסתכלות נפרדת על ענפי המשק השונים נמצא תוצאות דומות לאלו שחלו בעקבות השינוי שבוצע.

6. השפעת השינוי בתקרת השכר ובשיעורי דמי הביטוח על התחלקות ההכנסה

השפעתם של דמי הביטוח הלאומי על התחלקותה מחדש של ההכנסה הלכה ונתחזקה במשך השנים האחרונות. עקב עליית שיעורי דמי הביטוח בענפים השונים, עלייה שהביאה לגידול הסכום המשולם ע"י המשפחה מתוך הכנסתה*. להלן נבדוק באיזו מידה משפיעים השינויים שנערכו בתקרת השכר ובשיעורי דמי הביטוח על ירידת אופים הרגרסיבי. נזכור עוד, כי למעשה עוברים אנו בדיון דלהלן את מחצית הדרך בלבד, שכן בדיקת השלומי הגמלאות שנותן המוסד, מראה פרוגרסיביות מובהקת הבאה לידי ביטוי בגמלאות גבוהות יותר באופן יחסי שמקבלים בעלי ההכנסות הנמוכות יותר.

א. השפעת השינוי בתקרה ובשיעורים על התחלקות דמי הביטוח לפי עשירונים

לעיל דברנו על התחלקות נטל דמי הביטוח בין העובד למעביד. הדגשנו את העובדה שלמרות שהעובד משלם באופן נומינלי רק את חלקו הוא בדמי הביטוח, הרי שבאופן ריאלי מתגלגל חלק המעביד רובו או כולו על העובד.

הנתוח של השפעת דמי הביטוח הלאומי על אי השיוון בהתחלקות ההכנסה תלוי כמובן בהנחות על תחולת נטל דמי הביטוח על העובד. אין בנתוח שלפנינו יומרה להחליט מה הוא החלק שיש לזקוף כ"תרומת" העובד לדמי הביטוח מתוך חלקו של המעביד. אולם, בכדי להביא תמונה שלמה מוצגת השפעת דמי הביטוח על אי-השיוון שבהתחלקות ההכנסה, פעם בהנחה שכל חלק המעביד חל על העובד, דהיינו, יש גלגול מלא של דמי הביטוח על העובד, ופעם בהנחה שהנטל המוטל על העובד באופן ריאלי הינו חלקו שלו בלבד, דהיינו, אין כלל גלגול של דמי הביטוח שמשלם המעביד על העובד.

בכדי לבדוק את השפעת דמי הביטוח על התחלקות ההכנסה, חולקה אוכלוסית השכירים לעשירונים לפי משפחות. זאת למרות העובדה שדמי הביטוח מעצם טיבם, מחושבים על ההכנסה האישית של כל שכיר ושכיר באוכלוסיה. הדיון על התחלקות ההכנסה הינו ענייני יותר כאשר ההכנסה הנחקרת מתיחסת ליחידת המשפחה. יש להיות ערים לעובדה, שעקב דיון משפחתי, לא תמיד רלוונטית תקרת השכר המוגדרת בחוק. ככל שגדול יותר מספר המפרנסים התורמים להכנסת המשפחה, כך גדלים הסיכויים לכך, שתקרת השכר בחשבון משפחתי תהיה גבוהה יותר.

לשם הדגמה, משפחה המורכבת מ-2 מפרנסים שכל אחד מהם הכנסתו נמוכה מתקרת השכר, אולם סך הכנסת המשפחה גבוהה מתקרה זו, תשלם דמי ביטוח על כל הכנסתה, בה בשעה שאם היתה המשפחה בעלת אותה הכנסה, אך מורכבת ממפרנס אחד בלבד, היתה גהנית מאי חובת תשלום על הכנסתה שמעל לתקרה.

* בשנת 1968/9 שלם המעביד סכום של 7.1% בלבד מן השכר, ומן העובד רשאי היה לנכות 1.8% בלבד.

תופעה זו באה לידי ביטוי בלוחות מס' 10 ו-11 דלהלן. נמצא כי החל בעשירון השלישי, הולך וגדל מס' המבוטחים בכל עשירון ועשירון, דבר המצביע על העובדה שבהכנסות הגבוהות יותר גדול יותר מספר המפרנסים במשפחה. קיומה למעשה של תקרה גבוהה יותר בחשבון משפחתי, כאשר ההכנסה גדלה עקב הגידול במספר המפרנסים, גורמת לכך שסכום דמי הביטוח המשולם ע"י המשפחה, ממשיך לגדול גם כאשר הכנסת המשפחה עוברת את התקרה המוגדרת בחוק. הדבר אמור הן לגבי המצב הקודם לפני שינוי תקרת השכר ושיעורי דמי הביטוח, והן לאחר העלאת התקרה והפחתת השיעורים.

דמי הביטוח הלאומי כאחוז מההכנסה הממוצעת בכל עשירון ועשירון מבטאים את הנטל הנופל על המשפחה. לפני אפריל 1974, במצב של לפני השינויים בתקרת השכר ושיעורי דמי הביטוח, נמצא מתוך לוח 10 כי אחוז דמי הביטוח מההכנסה הינו 3.7 עד לעשירון הרביעי*. החל מן העשירון החמישי יורד אחוז דמי הביטוח מההכנסה. ואכן, החל מעשירון זה גבוהה ההכנסה הממוצעת למשפחה מתקרת השכר של 1,500 ל"י (בעשירון החמישי ההכנסה הינה 1,580.2 ל"י בממוצע). בעשירון העליון מגיע אחוז דמי הביטוח מההכנסה לרמה של 2.1 בלבד. ירידה זו באחוז דמי הביטוח מההכנסה מצביעה למעשה על הרגרסיביות במבנה דמי הביטוח עקב קיום התקרה. ניתן לראות מתוך לוח 10, שבמעבר לתקרה של 2,500 ל"י, הוקטנה רגרסיביות זו באופן משמעותי. אחוז דמי הביטוח מההכנסה נע בין 3.2 ל-3.3 עד לעשירון השמיני. אחוז זה יורד רק בעשירון התשיעי ומגיע לרמה של 2.6 בעשירון העליון. תוצאות דומות נקבל גם מלוח 11 המגלגל את חלק המעביד בדמי הביטוח על העובד. הרגרסיביות קטנה עקב העלאת תקרת השכר.

---

* אחוז זה שונה מהשיעור שנקבע בחוק (3.7 ולא 3.8) זאת עקב כך שחלק מסוים מההכנסות בכל עשירון ועשירון פטורות לגמרי מחשולם דמי הביטוח.

לוח 10 - התחלקות דמי הביטוח הלאומי לפי עשירונים
חלק העובד בלבד

השינוי בדמי ביטוח בל"י במעבר ל-2,500	תקרה = 2,500 שעורים מופחתים			תקרה = 1,500 שעורים ישנים			הכנסה ברוטו לפני מיסים בל"י לחודש	מספר המבוטחים בעשירון	עשירון
	% כל עשירון בסך דמי הביטוח	דמי ביטוח כ- מההכנסה	דמי ביטוח בל"י	% כל עשירון בסך דמי הביטוח	דמי ביטוח כ- מההכנסה	דמי ביטוח בל"י			
-2.0	2.3	3.2	13.7	2.8	3.7	15.7	427.1	81,853	1
-4.5	5.1	3.2	30.5	6.1	3.7	35.0	944.7	78,923	2
-5.8	6.5	3.3	38.5	7.8	3.7	44.3	1,181.6	75,998	3
-6.5	7.6	3.2	44.9	9.0	3.7	51.4	1,385.3	81,721	4
-4.7	8.7	3.3	51.8	9.9	3.6	56.5	1,580.2	81,992	5
-0.4	9.9	3.3	58.8	10.4	3.3	59.2	1,795.6	88,692	6
+5.7	11.5	3.3	68.2	11.0	3.0	62.5	2,086.6	94,725	7
+9.9	13.4	3.2	79.6	12.2	2.8	69.7	2,456.8	103,018	8
+11.5	15.4	3.0	91.5	14.0	2.6	80.0	3,035.8	116,206	9
+21.2	19.6	2.6	116.7	16.8	2.1	95.5	4,483.4	124,859	עליון

לוח 11 - התחלקות דמי הביטוח הלאומי לפי עשירונים
 גלגול מלא של חלק המעביד על העובד

עשירון	מספר המבוטחים בעשירון	הכנסה ברוטו לפני מיסים בל"י לחודש	תקרה = 1,500 שעורים ישנים			תקרה = 2,500 שעורים מופחתים			
			דמי ביטוח בל"י	דמי ביטוח כ-% מההכנסה	% כל עשירון בסך דמי הביטוח	דמי ביטוח בל"י	דמי ביטוח כ-% מההכנסה	% כל עשירון בסך דמי הביטוח	
1	81,853	427.1	80.0	18.7	2.6	75.3	17.6	2.3	-4.7
2	78,923	944.7	178.0	18.8	5.8	167.7	17.7	5.1	-10.3
3	75,998	1,181.6	224.5	19.0	7.3	210.8	17.8	6.4	-13.7
4	81,721	1,385.3	261.4	18.9	8.5	246.2	17.8	7.5	-15.2
5	81,992	1,580.2	289.5	18.3	9.5	283.1	17.9	8.6	-6.4
6	88,692	1,795.6	309.2	17.2	10.1	321.3	17.9	9.7	+12.1
7	94,725	2,086.6	334.3	16.0	10.9	373.1	17.9	11.3	+38.8
8	103,018	2,456.8	378.0	15.4	12.4	436.4	17.8	13.2	+58.4
9	116,206	3,035.8	442.8	14.6	14.5	510.4	16.8	15.5	+67.6
עליון	124,859	4,483.4	563.6	12.6	18.4	675.5	15.1	20.5	+111.9

הקטנת הרגריסיביות באה לידי ביטוי גם בהסתכלות בלוחות 10 ו-11 על הטורים המראים את האחוז שמשלם כל עשירון מסך דמי הביטוח. בלוח 10 נמצא כי לפני שינוי התקרה והשיעורים, שלם העשירון התחתון 2.8% מסך דמי הביטוח, והעשירון העליון 16.8%. עם העלאת תקרת השכר, והפחתת השעורים, קטן חלקו של העשירון התחתון בסך דמי הביטוח מ-2.8% ל-2.3%. חלקו של העשירון העליון בסך דמי הביטוח גדל בעקבות השינויים מ-16.8% ל-19.6%. במילים אחרות, בעלי ההכנסות הגבוהות יותר, משלמים עתה חלק גדול יותר מסך התקבולים מאשר לפני השינויים.

הקטנת הרגריסיביות באה לידי ביטוי מוחשי וישיר בכך ש-60% ממשפחות השכירים דהיינו כל אותן משפחות שהכנסתן היתה נמוכה מ-1,800 ל"י לחודש, תקבלנה הקלות בתשלום דמי הביטוח הלאומי. במעבר לתקרת השכר החדשה, ינוכה מהכנסתם סכום נמוך יותר כדמי ביטוח. לעומת זאת החל מהעשירון השביעי, ככל שהכנסת המשפחה גבוהה יותר כן יגדל יותר סכום דמי הביטוח המשולם על ידה. השינוי בדמי הביטוח המתקבל עקב העלאת התקרה והפחתת השיעורים מוצג בטור האחרון שבלוחות 10 ו-11. גם במקרה של גלגול מלא של חלק המעביד בדמי הביטוח על העובד, נמצא כי 50% מהמשפחות הנמצאות בחציון התחתון של התפלגות ההכנסה, נהנות מהקלות בתשלום דמי הביטוח בעוד שהמשפחות הנמצאות בחציון העליון של ההתפלגות, הגידול בדמי הביטוח המשולם על ידם הולך וגדל עם הגידול בהכנסת המשפחה.

ב. השפעת השינוי בתקרה ובשיעורים על מדד אי-השוויון

בכדי להשלים את תמונת ההשפעה של השינויים שנערכו על התחלקות ההכנסה, נבדוק כיצד מושפע מדד לורנץ כחוצאה מהגדלת התקרה והפחתת השיעורים.

מתוך לוח 12 נמצא כי דמי הביטוח הלאומי, למרות היותם רגריסיביים אינם גורמים של ממש בהגדלת אי-השוויון שבחלוקת ההכנסה. מדד לורנץ בהתחלקות הכנסת המשפחה משכר לפני מיסוי הינו 0.3088. בהסתכלות על המצב לפני אפריל 1974 נמצא כי מדד זה היה 0.3125 דהיינו עלייה של 1.2%. עקב הגדלת תקרת השכר והפחתת השיעורים, ירד מדד לורנץ מ-0.3125 ל-0.3096 דהיינו ירידה באי השוויון ב-1.0%.

הכנסה לאחר ניכוי דמי ביטוח לאומי				הכנסה ברוטו לפני מיסים בל"י לחודש	עשירון
גלגול חלק המעביד על העובד		חלק העובד בלבד			
תקרה 2,500 שיעורים מופחתים	תקרה 1,500 שיעורים ישנים	תקרה 2,500 שיעורים מופחתים	תקרה 1,500 שיעורים ישנים		
351.8	347.1	413.4	411.4	427.1	1
777.0	766.7	914.2	909.7	944.7	2
970.8	957.1	1,143.1	1,137.3	1,181.6	3
1,139.1	1,123.9	1,340.4	1,333.9	1,385.3	4
1,297.1	1,290.7	1,528.4	1,523.7	1,580.2	5
1,474.3	1,486.4	1,736.8	1,736.4	1,795.6	6
1,713.5	1,752.3	2,018.4	2,024.1	2,086.6	7
2,020.4	2,078.8	2,377.2	2,387.1	2,456.8	8
2,525.4	2,593.0	2,944.3	2,955.8	3,035.8	9
3,807.9	3,919.8	4,366.7	4,387.9	4,483.4	עליון
0.3139	0.3224	0.3096	0.3125	0.3088	מדד לורנץ

בהשוואת המצב לאחר הגדלת התקרה והפחתת השיעורים עם המצב של אי השויון לפני מיסוי כלל, נראה כי הרגרסיביות היתה ממש זעומה. מדד לורנץ גדל מ-0.3088 ל-0.3096, עליה של 0.3% בלבד.

בגלגול מלא של חלק המעביד בדמי הביטוח על העובד, נמצא כי בהשוואת המצב לפני אפריל 1974 עם המצב הנוכחי, יורדת רגרסיביות דמי הביטוח. מדד לורנץ יורד מ-0.3224 ל-0.3139, דהיינו ירידה באי-השויון ב-2.6%.

חוק הביטוח הלאומי קובע כי יש לעדכן את גובה תקרת השכר לצרכי גביית דמי הביטוח הלאומי מידי שנה בשנה. עדכון זה נעשה על ידי בדיקת העליה בשכר הממוצע במשק באותה שנה. דמי הביטוח הלאומי מהווים מעין מס רגרסיבי עקב קיומה של תקרת שכר זו. מיתון האופי הרגרסיבי של מערכת דמי הביטוח הלאומי חייב להעשות על ידי שמירת עקרון החוק דלעיל והעלאת תקרת השכר בכל שנה ושנה בהתאם.

העלאת התקרה לכשעצמה מאפשרת מתן נוסף ברגרסיביות דמי הביטוח וזאת על ידי האפשרות הנוצרת להורדת שיעורי דמי הביטוח תוך שמירת רמה ניאוחה של תקבולים. יש להדגיש שוב כי במסגרת מאמר זה לא נבדק כלל צד תשלום הגימלאות על ידי המוסד לביטוח לאומי. תשלום גימלאות אלו מחשב כמובן בגובה תקרת השכר הנקבעת, ולפיכך העלאת התקרה גוררת הגדלת תשלומי הגימלאות. העלאת תקרת השכר לצרכי גביית דמי הביטוח מאפשרת בד בבד עם הגדלת התקבולים גם את הורדת שיעורי דמי הביטוח ומיתון הרגרסיביות בצד הגבייה.

בעקבות השינויים במערכת דמי הביטוח הלאומי שנערכו באפריל 1974 ניתן לראות כי נטל דמי הביטוח מתחלק באופן רגרסיבי פחות. וצודק יותר בין המשפחות בעלות הכנסה נמוכה למשפחות בעלות הכנסה גבוהה יותר.

למרות היות דמי הביטוח הלאומי רגרסיביים, הרי שתרומתם להגדלת אי-השויון בהתחלקות ההכנסה הינה זעומה. יש לקבוע לעתיד, כי אין לדחות את העדכון השנתי של גובה תקרת השכר, עדכון שימנע מדמי הביטוח הלאומי רגרסיביות מיותרת, ויביא ליתר שוויון בהתחלקות ההכנסה.

נספחים

תיאור הנתונים והשיטה לחישוב פונקציית דמי הביטוח הלאומי

א. הגדרת האוכלוסיה לצורך חישוב דמי הביטוח

סכום תקבולי דמי הביטוח הנגבים מהכנסותיהם של השכירים במשק היווה בשנת 1971/2 כ-92% מתוך סך הגבייה. חלקם של השכירים מסך כל המבוטחים היה כ-80%. * עקב משקלם הגבוה של השכירים והן עקב יתר המהימנות הקיימת בדווח על הכנסותיהם, השתמשנו לצרכי החקירה באוכלוסיית השכירים בלבד. המדגם המשמש לחישוב דמי הביטוח הינו סקר הכנסות של הל.מ.ס. משנת 1971**. המדגם מייצג את הכנסות השכירים בישובים בני 2000 חושבים ויותר. המעבר מהמדגם לאוכלוסיה נעשה בעזרת מקדמי הניפוח שניתנו בסקר זה לכל משפחה ומשפחה.

נניח עתה כי המדגם דלעיל מייצג בהתפלגותו הדמוגרפית את המצב שהיה קיים באוכלוסיה גם בשנים שלאחר 1971. ידיעת שיעורי העליה בהכנסתם של השכירים במשק, תאפשר איפוא לחשב את דמי הביטוח הלאומי גם לשנים מאוחרות יותר, לאחר התחשבות בעליית השכר. בהתאם לכך נקבע השכר לשנת 1974 ע"י קביעת שיעור עלייה אחיד בשכר משנת 1971 ל-205%***. ההכנסות המדווחות במדגם מתיחסות לראשית שנת 1971. בינואר ש.ז. היה השכר החודשי הממוצע למשרת שכיר 708 ל"י. העלאת השכר ב-205% פירושה שנגיע ב-1974 לשכר חדשי ממוצע של כ-1,450 ל"י.

בכדי לקבל מידע על סך התקבולים של דמי הביטוח, יש להביא בחשבון מלבד ההתחשבות בעליית השכר בין השנים 74 - 1971, את הגידול האבסולוטי שחל במספרם של השכירים בין שתי השנים. מחוץ סקר כח אדם**** נמצא כי הגידול במספר המועסקים השכירים היה 5% בין 1971 ל-1972, ו-4% בין 1972 ל-1973. אי לכך נקבע הגידול במספר השכירים מ-1971 ל-1974 להיות 15%.

- * "הגבייה ממעבידים" סקר מס. 10 1971/72 המוסד לביטוח לאומי.
 ** "הכנסות משפחות שכירים 1971", פרסום 395 ל.מ.ס.
 *** נעשה כמו כן הנסיון לקבוע עליה דיפרנציאלית בשיעור השכר בהתאם לענפים הכלכליים השונים. כפי שמראה לוח ט/1 ברבעון הביטוח הלאומי מס. 2, 1973 (יולי ספטמבר) הרי שמלבד ענף כספים ושירותים עסקיים, העלאת השכר בשאר הענפים דומה. עליה זו נעה בסביבות של 20% מינואר 72 לינואר 1973 ושוב בשיעור של כ-20% מינואר 73 לספטמבר 1973. הועדף לעסוק איפוא, בשיעור עליה אחיד לכל האוכלוסיה.
 **** סקר כח אדם, דצמבר 1973, לוח 15.

בכדי להביא בחשבון את הסכומים הנגבים מאוכלוסיה לא עירונית (מתחת ל-2000 תושבים) שלא נכללה במדגם דלעיל הונח כי חלקם של אלו בסך האוכלוסיה הינו 14%*. גם גורם זה הובא בחשבון בחישובים השונים.

ב. הדרך לחישוב דמי הביטוח

דמי הביטוח הלאומי נגבים מהכנסתו האישית של כל פרט ופרט, בלא התחשבות בהכנסת המשפחה כולה. לשם חישוב תקבולי דמי הביטוח, הוטלה פונקציה דמי הביטוח על כל פרט ופרט שבמשפחה בנפרד. לעומת זאת, בדיון על התחלקותה של ההכנסה, ובהשפעות על אי השויון שבהתחלקות זו, נקבעו דמי הביטוח לכל משפחה ומשפחה, והדיון נסב איפוא על הכנסה משפחתית, ולא על הכנסה אישית.

דמי הביטוח חושבו בדרך הבאה: לכל פרט ופרט במדגם נקבעה הכנסתו השנתית משכר ומשכורת. הכנסה זו הינה הכנסתו הכספית ברוטו של הפרט מכל מקורות העבודה, והיא כוללת חוספות כספיות כגון משכורת שלושה עשר, תשלום עבור שעות נוספות וכדו'. יחד עם זאת נקבע מספר שבועות העבודה של הנחקר באותה שנה. הכנסתו החדשית של הפרט נקבעה ע"י חלוקת הכנסתו השנתית במספר חדשי העבודה.

לפי החוק חייב בדמי ביטוח לענף ילדי עובדים ולמס מקביל, כל השכר המשולם לשכיר, פרט לקצבת ילדי עובדים, מענק התיקרות, תוספת לבעלי שכר נמוך, וכך קצובות נסיעה, ספרות מקצועית וקצובות הבראה. כמובן שאין חייבים בתשלום דמי ביטוח על הוצאות המשולמות לשכיר כגון החזקת רכב, טלפון וכדו'. יחד עם זאת קיימת הבעיה שלא תמיד ניתן לאבחן באם גורמי הכנסה אלו נכללו במסגרת הדיווח על הכנסת השכיר בסקר. אי לכך בחישוב דמי הביטוח נוכח % מסוים מההכנסה המדווחת**. לאחר ניכוי זה חושב סה"כ השכר שנתקבל עבור האוכלוסיה המוגדרת לעיל. שכר זה חייב בתשלום דמי ביטוח לענף קצבות ילדי עובדים בשיעור של 1.4% ולמס מקביל בשיעור של 2.7%. בהתאם לשיעורים אלו נקבע סכום הגבייה לענפים הנ"ל.

* סקר הוצאות משפחה 1968/69 ל.מ.ס., מבוא ללוחות.

** % זה נקבע לעת עתה ל-5%.

עקב קיום תקרת שכר לצרכי גביית שאר דמי הביטוח הלאומי, חושב בשלב זה סה"כ השכר החייב בדמי ביטוח לאחר התחשבות בתקרת השכר. בהתאם לזאת נקבע שכרו של נחקר שהיה גבוה מתקרת השכר לגובה התקרה עצמה, ונקבע גם סה"כ השכר מעבר לתקרה שאינו חייב בתשלום דמי ביטוח מלבד לענף ילדי עובדים ולמס מקביל. על סך הכל השכר המתחשב בתקרת השכר, הופעל שיעור דמי הביטוח הנגבה עבור ענף נפגעי עבודה. תוך התחשבות בשיעורים דיפרנציאליים לפי ענפים כלכליים, בהתאם לשיעורי הסיכון שנקבעו בחוק לענפים השונים. שיעורים אלו מוצגים בלוח א' דלהלן. חושב, איפוא, סכום המס הנגבה עבור ענף נפגעי עבודה.

לוח א - שיעור דמי הביטוח לענף נפגעי עבודה לפי ענפים כלכליים

השיעור באחוזים	הענף
1.00	חקלאות
2.00	חעשיה
2.80	בנייה
2.05	חשמל ומים
0.70	פיננסיים ושירותים עסקיים
0.70	חבורה
1.00	שירותים ציבוריים
1.50	לא ידוע (ממוצע)

שכיר שטרם מלאו לו 18 שנה, וכן שכיר המבוטח בענף זקנה ושאיירים (גבר מעל לגיל 70 ואשה מעל לגיל 65) אינם חייבים בתשלום דמי ביטוח עבור יתר ענפי הביטוח. אי לכך, הורד מסך הכל השכר שנתקבל לאחר התחשבות בתקרה, שכרם של אלו שאינם חייבים בתשלום דמי הביטוח. על סה"כ שכר זה, הופעל שיעור דמי הביטוח אותו משלם המעביד עבור השכיר, וחושב סך הכל חלקו של המעביד בתקבולים. שיעור זה הינו 9.1% מהשכר. סה"כ חלקו של העובד בגבייה חושב לאחר ניכוי הכנסותיהם של גבר מעל לגיל 65 ואשה מעל לגיל 60, שבהתאם לתקנות אין מנכים מהם את חלק העובד בדמי הביטוח הלאומי.

חלק העובד חושב בהתאם לשיעור של 3.3% אותו זכאי המעביד לנכות משכר העובד. לפני אפריל 1974 היו שיעורים אילו כדלקמן: חלק המעביד היה 9.8% וחלק העובד היה 3.8%.

נספח 1 ב' - ההכנסות החייבות בתשלום דמי ביטוח וזדמי התקבולים בתקרות שכר שונות
(במליוני לירות לשנה) אפריל 1974

I_2/I_1	$I_1 - I_2$	K_2^0	K_2^m	K_2	K_1	K	I_2	ת ק ר ה
0.7880	3,030	361	1,189	1,550	586	2,136	11,266	1,500
0.8140	2,658	373	1,228	1,601	586	2,187	11,638	1,600
0.8363	2,339	383	1,262	1,645	586	2,231	11,957	1,700
0.8558	2,061	392	1,292	1,684	586	2,270	12,235	1,800
0.8726	1,821	400	1,317	1,717	586	2,303	12,475	1,900
0.8878	1,604	407	1,340	1,747	586	2,333	12,692	2,000
0.9007	1,419	413	1,360	1,773	586	2,359	12,877	2,100
0.9122	1,255	418	1,378	1,796	586	2,382	13,041	2,200
0.9222	1,111	423	1,393	1,816	586	2,402	13,185	2,300
0.9313	981	427	1,407	1,834	586	2,420	13,315	2,400
0.9392	868	431	1,419	1,850	586	2,436	13,428	2,500
0.9462	769	434	1,429	1,863	586	2,449	13,527	2,600
0.9522	682	437	1,438	1,875	586	2,461	13,614	2,700
0.9576	606	440	1,446	1,886	586	2,472	13,690	2,800
0.9623	538	442	1,454	1,896	586	2,482	13,758	2,900
0.9667	475	444	1,460	1,904	586	2,490	13,821	3,000
0.9705	422	445	1,466	1,911	586	2,497	13,874	3,100
0.9739	373	447	1,471	1,918	586	2,504	13,923	3,200
0.9768	332	448	1,475	1,923	586	2,509	13,964	3,300
0.9794	295	449	1,479	1,928	586	2,514	14,001	3,400
0.9815	264	450	1,483	1,933	586	2,519	14,032	3,500
0.9835	236	451	1,485	1,936	586	2,522	14,060	3,600
0.9852	211	452	1,488	1,940	586	2,526	14,085	3,700
0.9868	189	453	1,490	1,943	586	2,529	14,107	3,800
0.9882	169	454	1,493	1,947	586	2,533	14,127	3,900
0.9894	152	454	1,494	1,948	586	2,534	14,144	4,000
1	0	457	1,510	1,967	586	2,553	14,296	ללא הגבלה

נספח 2 - השפעת עליה בשכר שנתי על השיעור השולי של דמי הביטוח וגמישותם
בתקרות שכר שונות (אפריל 74)

ת ק ר ה	הכנסה חייבת בתשלום דמי ביטוח של משפחות מתחת לתקרה S_1	שיעור שולי $\frac{S_1}{I_1}$	גמישות $\frac{S_1}{I_2}$
1500	5290	0.37	0.47
1600	6156	0.43	0.53
1700	6921	0.48	0.58
1800	7644	0.53	0.62
1900	8168	0.57	0.65
2000	8712	0.61	0.69
2100	9232	0.65	0.72
2200	9740	0.68	0.75
2300	10036	0.70	0.76
2400	10473	0.73	0.79
2500	10789	0.75	0.80
2600	11131	0.78	0.82
2700	11449	0.80	0.84
2800	11680	0.82	0.85
2900	11844	0.83	0.86
3000	12114	0.85	0.88
3100	12299	0.86	0.89
3200	12474	0.87	0.90
3300	12671	0.89	0.91
3400	12887	0.90	0.92
3500	12995	0.91	0.93
3600	13111	0.92	0.93
3700	13224	0.93	0.94
3800	13276	0.93	0.94
3900	13409	0.94	0.95
4000	13569	0.95	0.96
ללא הגבלה	14296	1.00	1.00

נספח 3א' - הגידול בתקבולי דמי הביטוח בהקרות שכר הביטוח ושונות וואלטנטיבות שונות של שיעורי דמי ביטוח
(במיליוני ל"א) 1974

$\Delta r = 3 >$		$r_2' = 12.1$		$\Delta r = 2 = >$		$r_2' = 13.1$		$\Delta r = 1.2 = >$		$r_2' = 13.9$		$\Delta r = 0.6 = >$		$r_2' = 14.5$		$\Delta r = 0 = >$		$r_2' = 15.1$		I_1	תקרה
הגידול AK	לפי בסיס $r_2' = 15.1$	הגידול AK	לפי בסיס $r_2' = 12.1$	הגידול AK	לפי בסיס $r_2' = 15.1$	הגידול AK	לפי בסיס $r_2' = 13.1$	הגידול AK	לפי בסיס $r_2' = 15.1$	הגידול AK	לפי בסיס $r_2' = 13.9$	הגידול AK	לפי בסיס $r_2' = 15.1$	הגידול AK	לפי בסיס $r_2' = 14.5$	הגידול AK	לפי בסיס $r_2' = 15.1$	הגידול AK	לפי בסיס $r_2' = 15.1$		
-338	-	1,363	-225	-	1,476	-135	-	1,566	-67	-	1,634	-	1,701	-	1,701	11,266	1,500				
-293	45	1,408	-176	49	1,525	-83	52	1,618	-13	54	1,688	56	1,757	56	1,757	11,638	1,600				
-254	84	1,447	-135	90	1,566	-39	96	1,662	33	100	1,734	105	1,806	105	1,806	11,957	1,700				
-221	117	1,480	-98	127	1,603	0	135	1,701	73	140	1,774	146	1,847	146	1,847	12,235	1,800				
-192	146	1,509	-67	158	1,634	33	168	1,734	108	175	1,809	183	1,884	183	1,884	12,475	1,900				
-165	173	1,536	-38	187	1,663	63	198	1,764	139	206	1,840	215	1,916	215	1,916	12,692	2,000				
-143	195	1,558	-14	211	1,687	89	224	1,790	166	233	1,867	243	1,944	243	1,944	12,877	2,100				
-123	215	1,578	7	232	1,708	112	247	1,813	190	257	1,891	268	1,969	268	1,969	13,041	2,200				
-106	232	1,595	26	251	1,727	132	267	1,833	211	278	1,912	290	1,991	290	1,991	13,185	2,300				
-90	248	1,611	43	268	1,744	150	285	1,851	230	297	1,931	310	2,011	310	2,011	13,315	2,400				
-76	262	1,625	58	283	1,759	165	300	1,866	246	313	1,947	327	2,028	327	2,028	13,428	2,500				
-64	274	1,637	71	296	1,772	179	314	2,880	260	327	1,961	342	2,043	342	2,043	13,527	2,600				
-54	284	1,647	82	307	1,783	191	326	1,892	273	340	1,974	355	2,056	355	2,056	13,614	2,700				
-45	293	1,656	92	317	1,793	202	337	1,903	284	351	1,985	366	2,067	366	2,067	13,690	2,800				
-36	302	1,665	101	326	1,802	211	346	1,912	294	361	1,995	376	2,077	376	2,077	13,758	2,900				
-29	309	1,672	110	335	1,811	220	355	1,921	303	370	2,004	386	2,087	386	2,087	13,821	3,000				
-22	316	1,679	116	341	1,817	227	362	1,928	311	378	2,012	394	2,095	394	2,095	13,874	3,100				
-16	322	1,685	123	348	1,824	234	369	1,935	318	385	2,019	401	2,102	401	2,102	13,923	3,200				
-11	327	1,690	128	353	1,829	240	375	1,941	324	391	2,025	408	2,109	408	2,109	13,964	3,300				
-7	331	1,694	133	358	1,834	245	380	1,946	329	396	2,030	413	2,114	413	2,114	14,001	3,400				
-3	335	1,698	137	362	1,838	249	384	1,950	334	401	2,035	418	2,119	418	2,119	14,032	3,500				
0	338	1,701	141	366	1,842	253	388	1,954	338	405	2,039	422	2,123	422	2,123	14,060	3,600				
3	341	1,704	144	369	1,845	257	392	1,958	341	408	2,042	426	2,127	426	2,127	14,085	3,700				
6	344	1,707	147	372	1,848	260	395	1,961	345	412	2,046	429	2,130	429	2,130	14,107	3,800				
8	346	1,709	150	375	1,851	263	398	1,964	347	414	2,048	432	2,133	432	2,133	14,127	3,900				
10	348	1,711	152	377	1,853	265	400	1,966	350	417	2,051	435	2,136	435	2,136	14,144	4,000				
29	367	1,730	172	397	1,873	286	421	1,987	372	439	2,073	458	2,159	458	2,159	14,296	ללא הגבלה				

נספח 3 ב' - אחוז הגידול בתקבולי דמי הביטוח בתקרות שכר שונות ובאלטרנטיבות שונות של שיעורי דמי ביטוח (1974)

$r_2' = 12.1$ אחוז הגידול: $\frac{\Delta K}{K}$	$r_2' = 13.1$ אחוז הגידול: $\frac{\Delta K}{K}$	$r_2' = 13.9$ אחוז הגידול: $\frac{\Delta K}{K}$	$r_2' = 14.5$ אחוז הגידול: $\frac{\Delta K}{K}$	$r_2' = 15.1$ אחוז הגידול: $\frac{\Delta K}{K}$	ת ק ר ה
-19.9	-13.2	-7.9	-3.9	0.0	1500
-17.2	-10.3	-4.9	-0.8	3.3	1600
-14.9	-7.9	-2.3	1.9	6.2	1700
-13.0	-5.8	0.0	4.3	8.6	1800
-11.3	-3.9	1.9	6.3	10.8	1900
-9.7	-2.2	3.7	8.2	12.6	2000
-8.4	-0.8	5.2	9.8	14.3	2100
-7.2	0.4	6.6	11.2	15.8	2200
-6.2	1.5	7.8	12.4	17.0	2300
-5.3	2.5	8.8	13.5	18.2	2400
-4.5	3.4	9.7	14.5	19.2	2500
-3.8	4.2	10.5	15.3	20.1	2600
-3.2	4.8	11.2	16.0	20.9	2700
-2.6	5.4	11.9	16.7	21.5	2800
-2.1	5.9	12.4	17.3	22.1	2900
-1.7	6.5	12.9	17.8	22.7	3000
-1.3	6.8	13.3	18.3	23.2	3100
-0.9	7.2	13.8	18.7	23.6	3200
-0.6	7.5	14.1	19.0	24.0	3300
-0.4	7.8	14.4	19.3	24.3	3400
-0.2	8.1	14.6	19.6	24.6	3500
0.0	8.3	14.9	19.9	24.8	3600
0.2	8.5	15.1	20.0	25.0	3700
0.4	8.6	15.3	20.3	25.2	3800
0.5	8.8	15.5	20.4	25.4	3900
0.6	8.9	15.6	20.6	25.6	4000
1.7	10.1	16.8	21.9	26.9	ללא הגבלה

נספח צ"ג - הקלדה בשעורי דמי הביטוח בחקירת שכר שונת ובלאטנטיבות שונת של גודל בתקופלי דמי הביטוח - 1974

תקרה	z_2	$\Delta K = 0$		$\Delta K = 100$		$\Delta K = 165$		$\Delta K = 200$		$\Delta K = 300$		$\Delta K = 400$	
		התפרש	$z_2 - z_1'$	התפרש	$z_2 - z_1'$	התפרש	$z_2 - z_1'$	התפרש	$z_2 - z_1'$	התפרש	$z_2 - z_1'$	התפרש	$z_2 - z_1'$
1,500	11,266	15.1	0.0	16.0	-0.9	16.6	-1.5	16.9	-1.8	17.8	-2.7	18.7	-3.6
1,600	11,638	14.6	0.5	15.5	-0.4	16.0	-0.9	16.3	-1.2	17.2	-2.1	18.1	-3.0
1,700	11,957	14.2	0.9	15.1	0.0	15.6	-0.5	15.9	-0.8	16.7	-1.6	17.6	-2.5
1,800	12,235	13.9	1.2	14.8	0.3	15.2	-0.1	15.5	-0.4	16.3	-1.2	17.2	-2.1
1,900	12,475	13.6	1.5	14.4	0.7	15.0	0.1	15.2	0.1	16.0	-0.9	16.8	-1.7
2,000	12,692	13.4	1.7	14.2	0.9	14.7	0.4	15.0	0.1	15.8	-0.7	16.5	-1.4
2,100	12,877	13.2	1.9	14.0	1.1	14.5	0.6	14.8	0.3	15.5	-0.4	16.3	-1.2
2,200	13,041	13.0	2.1	13.8	1.3	14.3	0.8	14.6	0.5	15.3	-0.2	16.1	-1.0
2,300	13,185	12.9	2.2	13.7	1.4	14.1	1.0	14.4	0.7	15.2	-0.1	15.9	-0.8
2,400	13,315	12.8	2.3	13.5	1.6	14.0	1.1	14.3	0.8	15.0	0.1	15.8	-0.7
2,500	13,428	12.7	2.4	13.4	1.7	13.9	1.2	14.2	0.9	14.9	0.2	15.6	-0.5
2,600	13,527	12.6	2.5	13.3	1.8	13.8	1.3	14.2	1.0	14.8	0.3	15.5	-0.4
2,700	13,614	12.5	2.6	13.2	1.9	13.7	1.4	14.0	1.1	14.7	0.4	15.4	-0.3
2,800	13,690	12.4	2.7	13.2	1.9	13.6	1.5	13.9	1.2	14.6	0.5	15.3	-0.2
2,900	13,758	12.4	2.7	13.1	2.0	13.6	1.5	13.8	1.3	14.5	0.6	15.3	-0.2
3,000	13,821	12.3	2.8	13.0	2.1	13.5	1.6	13.8	1.3	14.5	0.6	15.2	-0.1
3,100	13,874	12.3	2.8	13.0	2.1	13.4	1.7	13.7	1.4	14.4	0.7	15.1	0.0
3,200	13,923	12.2	2.9	12.9	2.2	13.4	1.7	13.7	1.4	14.4	0.7	15.1	0.0
3,300	13,964	12.2	2.9	12.9	2.2	13.4	1.7	13.6	1.5	14.3	0.8	15.0	0.1
3,400	14,001	12.1	3.0	12.9	2.2	13.3	1.8	13.6	1.5	14.3	0.8	15.0	0.1
3,500	14,032	12.1	3.0	12.8	2.3	13.3	1.8	13.5	1.6	14.3	0.8	15.0	0.1
3,600	14,060	12.1	3.0	12.8	2.3	13.2	1.9	13.5	1.6	14.2	0.9	14.9	0.2
3,700	14,085	12.1	3.0	12.8	2.3	13.2	1.9	13.5	1.6	14.2	0.9	14.9	0.2
3,800	14,107	12.1	3.0	12.8	2.3	13.2	1.9	13.5	1.6	14.2	0.9	14.9	0.2
3,900	14,127	12.0	3.1	12.7	2.4	13.2	1.9	13.5	1.6	14.2	0.9	14.9	0.2
4,000	14,144	12.0	3.1	12.7	2.4	13.2	1.9	13.4	1.7	14.1	1.0	14.9	0.2
ללא תגבלה	14,296	11.9	3.2	12.6	2.5	13.0	2.1	13.3	1.8	14.0	1.1	14.7	0.4

נספח 3ד - אחוז הירידה בשיעורי דמי הביטוח בתקרות שכר שונות ובאלטרנטיבות שונות של גידול בתקבולי דמי הביטוח - 1974

$\Delta K = 400$ % הירידה בשיעור $\frac{r_2 - r_2'}{r_2}$	$\Delta K = 300$ % הירידה בשיעור $\frac{r_2 - r_2'}{r_2}$	$\Delta K = 200$ % הירידה בשיעור $\frac{r_2 - r_2'}{r_2}$	$\Delta K = 165$ % הירידה בשיעור $\frac{r_2 - r_2'}{r_2}$	$\Delta K = 100$ % הירידה בשיעור $\frac{r_2 - r_2'}{r_2}$	$\Delta K = 0$ % הירידה בשיעור $\frac{r_2 - r_2'}{r_2}$	תקרת השכר
-23.8	-17.9	-11.9	-9.9	-6.0	0.0	1500
-19.9	-13.9	-7.9	-6.0	-2.6	3.3	1600
-16.6	-10.6	-5.3	-3.3	0.0	6.0	1700
-13.9	-7.9	-2.6	-0.7	2.0	8.0	1800
-11.3	-6.0	-0.7	0.7	4.6	9.9	1900
-9.3	-4.6	0.7	2.6	6.0	11.3	2000
-7.9	-2.6	2.0	4.0	7.3	12.6	2100
-6.6	-1.3	3.3	5.3	8.6	13.9	2200
-5.3	-0.7	4.6	6.6	9.3	14.6	2300
-4.6	0.7	5.3	7.3	10.6	15.2	2400
-3.3	1.3	6.0	7.9	11.3	15.9	2500
-2.6	2.0	6.6	8.6	11.9	16.6	2600
-2.0	2.6	7.3	9.3	12.6	17.2	2700
-1.3	3.3	7.9	9.9	12.6	17.9	2800
-1.3	4.0	8.6	9.9	13.2	17.9	2900
-0.7	4.0	8.6	10.6	13.9	18.5	3000
0.0	4.6	9.3	11.3	13.9	18.5	3100
0.0	4.6	9.3	11.3	14.6	19.2	3200
0.7	5.3	9.9	11.3	14.6	19.2	3300
0.7	5.3	9.9	11.9	14.6	19.9	3400
0.7	5.3	10.6	11.9	15.2	19.9	3500
1.3	6.0	10.6	12.6	15.2	19.9	3600
1.3	6.0	10.6	12.6	15.2	19.9	3700
1.3	6.0	10.6	12.6	15.2	19.9	3800
1.3	6.0	10.6	12.6	15.9	20.5	3900
1.3	6.6	11.3	12.6	15.9	20.5	4000
2.6	7.3	11.9	13.9	16.6	21.2	ללא הגבלה

